

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

В. О. Боняк, Л. М. Сердюк, І. С. Лантух

**КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО.
ЗБІРНИК ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ**

*Навчально-методичний посібник
для здобувачів вищої освіти спеціальності
262 «Правоохоронна діяльність»*

Дніпро
2020

УДК 342
К 64

*Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
(протокол № 2 від 22 жовтня 2020 року)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Нестерович В. Ф., завідувач кафедри державно-правових дисциплін Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка, доктор юридичних наук, доцент.

Мудрієвська Л. М., завідувач кафедри теорії держави і права, конституційного права та державного управління Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, кандидат юридичних наук, кандидат філософських наук, доцент

К 64 Конституційне правою. Збірник тестових завдань : навч.-метод. посібник для здобувачів вищ. освіти, спец. 262 «Правоохоронна діяльність» / В. О. Боняк, Л. М. Сердюк, І. С. Лантух. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 88 с.

ISBN 978-617-8032-03-6

Навчально-методичний посібник підготовлено відповідно до програми навчальної дисципліни «Конституційне право». Вміщені в ньому тестові завдання, що входять до нього, підготовлені з урахуванням останніх досягнень науки конституційного права та чинного конституційного законодавства України й окремих зарубіжних держав. Зміст розроблених завдань надано у вигляді логічно-істинних та хибних суджень, що відображають питання доктрини конституційного права, зокрема основ конституційного ладу, конституційно-правового статусу людини, форм безпосереднього народовладдя, а також організації і здійснення державної влади та місцевого самоврядування, територіального устрою й ін.

Видання розраховане на здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників, а також усіх, хто цікавиться актуальними проблемами конституційного права.

ISBN 978-617-8032-03-6

© Боняк В. О., 2020
© Сердюк Л. М., 2020
© Лантух І. С., 2020
© ДДУВС, 2020

ЗМІСТ

Передмова	4
Методичні поради щодо розв'язання тестових завдань	5
Рекомендована література	7
ТЕМА 1. Конституційне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна	19
ТЕМА 2. Конституція – Основний Закон держави	25
ТЕМА 3. Конституційний лад і його закріплення в конституції	31
ТЕМА 4. Конституційно-правовий статус людини і громадянина	37
ТЕМА 5. Форми народного волевиявлення (вибори, референдум)	43
ТЕМА 6. Конституційно-правові характеристики форми держави	49
ТЕМА 7. Конституційно-правовий статус парламентів	55
ТЕМА 8. Конституційно-правовий статус глави держави	61
ТЕМА 9. Конституційно-правовий статус уряду та органів виконавчої влади	67
Тема 10. Конституційно-правовий статус судових та правоохоронних органів	73
ТЕМА 11. Конституційні засади місцевого самоврядування	80

ПЕРЕДМОВА

Навчально-методичне видання розроблено відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни «Конституційне право», яка є однією з нормативних дисциплін, що відкриває вивчення циклу галузевих юридичних наук.

Процес пізнання конституційного права як провідної галузі національного права, як науки та навчальної дисципліни дозволяє сформува-ти у здобувачів вищої освіти базові знання про предмет, метод і систему конституційного права; зміст та особливості конституційно-правового регулювання організації й функціонування публічної влади; опанувати систему категорій і понять цієї галузі наукових знань та сформува-ти на цій основі вміння й навички правильного тлумачення та застосування конституційно-правових норм.

Розробниками враховано, що важливу роль в освітньому процесі відіграють засоби діагностики знань здобувачів вищої освіти. Одним із них є предметно орієнтовані тестові завдання з навчальної дисципліни «Конституційне право», за результатами виконання яких визначається рівень сформованості теоретичних знань і практичних навичок здобувачів вищої освіти.

Пропонований користувачам навчально-методичний посібник умі-щує тестові завдання з 11 тем навчального курсу, розв'язання яких сприятиме поглибленому вивченню курсантами й слухачами окремих проблемних питань навчального курсу, сприятиме підвищенню рівня правосвідомості, що в подальшому має позитивно позначитися на їхній професійній діяльності.

Розроблені авторським колективом тестові завдання можуть засто-совуватися для проведення проміжного та підсумкового контролю знань.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Здобувачеві вищої освіти необхідно зважити на той факт, що серед навчально-методичних матеріалів, які забезпечують освітній процес, збірнику тестових завдань відводиться допоміжна роль. Це вимагає від курсантів і слухачів відповідного алгоритму підготовки, що передбачає: 1) отримання необхідної правової інформації з підручників і навчальних посібників з дисципліни «Конституційне право», а також із різноманітних наукових джерел (монографій, наукових статей тощо) 2) опрацювання нормативних джерел; 3) систематизацію здобутих знань. Лише після цього здобувачеві вищої освіти раціонально й доцільно звернутися до тестових завдань з метою самоконтролю здобутих знань.

Пропоновані тести є завданнями закритої форми з чотирма варіантами відповіді, з яких лише одна правильна.

Тестові завдання різняться за своїм змістом і торкаються:

- 1) понятійно-категоріального апарату науки конституційного права;
- 2) характеристики інститутів конституційного права;
- 3) формально-юридичних джерел конституційного права, передусім, Конституції України та конституцій окремих зарубіжних держав;
- 4) теоретичних і правових засад організації та діяльності органів публічної влади, конституційного процесу загалом та окремих його різновидів.

Широкий спектр питань, що висвітлюються в доктрині конституційного права, зумовив термінологічні особливості формулювання як теоретичних завдань, так і пропонованих варіантів відповідей.

Здобувачам вищої освіти рекомендується здійснювати розв'язання тестових завдань із урахуванням точного значення таких категорій формально-логічного мислення, як:

- 1) поняття – форма абстрактного мислення, що відображає предмети і явища в їхніх суттєвих ознаках;
- 2) зміст поняття – це сукупність його суттєвих рис;
- 3) обсяг поняття – це множина елементів, які мисляться в понятті;
- 4) судження – форма абстрактного мислення, в якій стверджуєть-

ся або заперечується зв'язок між поняттями або приналежність певних ознак поняттю.

Здобувачам вищої освіти рекомендується здійснювати розв'язання тестових завдань із урахуванням плюралізму підходів учених до розуміння понять, що є складовими доктрини конституційного права, аналізу змісту нормативно-правових приписів, уміщених в джерелах конституційного права, передусім, конституції та інших законодавчих актах, а також інтерпретації цих приписів органом конституційного контролю.

При наявності помилок слід пам'ятати, що кожна допущена неточність є прогалиною в знаннях, яку необхідно якнайшвидше усувати шляхом повторного, більш ретельнішого опрацювання як нормативного, так і навчального матеріалу.

У разі неможливості самостійного опанування теоретичних положень і приписів чинного конституційного законодавства, відображених у тестових завданнях, здобувачеві вищої освіти рекомендовано звернутися за консультацією до науково-педагогічних працівників кафедри.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні нормативні акти:

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 01.10.2020).

2. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990. Відомості Верховної Ради України. 1990. № 31. Ст. 429. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

3. Конституції країн світу. Конституційна Асамблея. Електронна бібліотека НБУВ: веб-сайт. URL: <http://nbuviar.gov.ua/asambleya/index.html> (дата звернення: 01.10.2020).

4. Загальна декларація прав людини : Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 10 груд. 1948 р. № 217 А (III). URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 01.10.2020).

5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 4 лист. 1950 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/go/995_004 (дата звернення: 01.10.2020).

6. ЄВРОПЕЙСЬКА ХАРТІЯ місцевого самоврядування: Закон України від 15 липня 1997 року N 452/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text (дата звернення 01.10.2020).

7.

Закони:

1. Про звернення громадян : Закон України від 02 жовт. 1996 р. № 393/96-ВР URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 01.10.2020).

2. Про громадянство України: Закон України від 18 січ. 2001 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14> (дата звернення: 01.10.2020).

3. Про Державний Гімн України: Закон України від 6 берез. 2003 р. № 24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/602-15> (дата звернення: 01.10.2020).

4. Про імміграцію: Закон України від 7 черв. 2001 р. № 41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14> (дата звернення: 01.10.2020).

5. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08 лип. 2011 р. № 3671-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17> (дата звернення: 01.10.2020).

6. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 трав. 2015 р. № 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19> (дата звернення: 01.10.2020).

7. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16 берез. 2000 р. 1550-III, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14> (дата звернення: 01.10.2020).

8. Про правовий статус закордонних українців : Закон України від 4 берез. 2004 р. № 1582-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1582-15> (дата звернення: 01.10.2020).

9. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22 верес. 2011 р. № 3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17> (дата звернення: 01.10.2020).

10. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Рада Європи //Офіційний вісник України. 1998 р., № 13, / № 32 від 23.08.2006 /, с. 270.

11. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23 груд. 1997 р. № 776/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 01.10.2020).

12. Конституція Автономної Республіки Крим: Закон України від 23 грудня 1998 року N 350-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/350-14#Text> (дата звернення: 01.10.2020).

13. Про Центральну виборчу комісію : Закон України від 30 черв. 2004 р. № 1932-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-15> (дата звернення: 01.10.2020).

14. Про Державний реєстр виборців : Закон України від 22 лют. 2007 р. № 698-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-16> (дата звернення: 01.10.2020).

15. Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text> (дата звернення: 01.10.2020).

16. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 року № 2790-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#Text> (дата звернення 01.10.2020).

17. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 черв. 2016 р. № 31. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення: 01.10.2020).

18. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016

року № 1798-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text> (дата звернення: 01.10.20).

19. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовт. 2014 № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18> (дата звернення: 01.10.2020).

20. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лют. 2014 № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>(дата звернення: 01.10.2020).

21. Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF#Text> (дата звернення 01.10.2020).

22. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 берез. 2011 р. № 38. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17> (дата звернення: 01.10.2020).

23. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 року № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата звернення 01.10.2020).

24. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 лип. 2017 р. № 35. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19> (дата звернення: 01.10.2020).

25. Про Регламент Конституційного Суду України: Постанова Конституційного Суду України від 22 лютого 2018 року № 1-пс/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001710-18#Text> (дата звернення 01.10.2020).

26. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (01.10.2020).

27. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 року № 580-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 01.10.2020).

28. Положення про Офіс Президента України: Затверджене Указом Президента України 25 червня 2019 року № 436/2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436/2019#Text> (дата звернення: 01.10.2020).

29. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998 року № 183/98-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.10.2020).

30. Виборчий Кодекс України: Закон України від 19 груд. 2019р.

№ 396-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text> (дата звернення: 01.10.2020).

31. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 01.10.2020).

Підзаконні нормативно-правові акти:

32. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: Указ Президента України від 10.06.1997 р. № 503197. Офіційний вісник України. 1997. № 24. С. 11-12.

Рішення Конституційного Суду України:

33. Рішення Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення ч. 3 ст. 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміна «законодавство» № 12-рп/98 від 9.07.1998 р. // Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 1997-2001. Книга 1 / Відповід. ред. канд. юрид. наук П.Б. Євграфов. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 512 с.

34. Рішення Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення положення ч. 1 ст. 58 Конституції України № 1-рп/99 від 9.02.1999 р. // Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 1997-2001. Книга 1 / Відповід. ред. канд. юрид. наук П.Б. Євграфов. Київ: Юрінком Інтер. 2001. 512 с.

Підручники:

35. Автономов А. С. Конституционное (государственное) право зарубежных стран: учеб. М. : ТК Велби, Изд – во Проспект, 2007. 560 с.

36. Георгіца А.З. Конституційне право зарубіжних країн : підручник. Тернопіль: «Астон», 2003. 432 с.

37. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник. Вид. 2-е, перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 504 с.

38. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні : підручник. Київ: КНТ, 2007. 358 с.

39. Конституційне право України : підруч. / за ред. В.П. Колісника та Ю.Г. Барабаша. Харків: Право, 2010. 416 с.

40. Конституційне право України : підручник / за ред. Ю. М. Тодики, В. С. Журавського. Київ: Ін Юре, 2002. 542 с.

41. Конституційне право України. Академічний курс : підручник для студ. вищих навч. закл.: у 2-х т. / за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. Київ: ТОВ Вид-во «Юридична думка», 2006. 544 с.

42. Конституційне право: підруч. ; за заг. ред., Т.І. Гудзь, М.І. Марчука [О.С. Бакумов, Л.Д. Варунц, Т.І. Гудзь; та ін.] ; передм. М.І. Марчука. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2019. 484 с.

43. Муніципальне право України : підручник / за ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 592 с.

44. Нестерович В. Ф. Виборче право України : підручник. Київ: Ліра-К, 2017. 504 с.

45. Олійник А.Ю. Конституційне право України та зарубіжних країн : підруч. / А.Ю. Олійника, М.І. Кагадій ; за заг. ред.. проф.. А.Ю. Олійника. Київ : КНУТД ; Дніпро : ДДУВС, 2018. 436 с.

46. Основи конституційного права України : підручник. / Козюбра М. І., Колодій А. М., Копейчиков В. В. та ін. ; за ред. В. В. Копейчикова. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 288 с.

47. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Конституційне право України : підручник / За заг. ред. В. Ф. Погорілка. Київ: Прецедент, 2009. 344 с.

48. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України. Академічний курс : підручник для студ. вищих навч. закл.: у 2-х т. / за ред. В. Ф. Погорілка. Київ: Юридична думка, 2006. 544 с.

49. Конституционное (государственное) право зарубежных стран. Учебник. В 4-х томах. / Под ред. Б.А.Страшун. Москва: БЕК, 1998.

50. Федоренко В. Л. Конституційне право України : підручник. Київ: Ліра-К, 2016. 616 с.

51. Фрицький О. Ф. Конституційне право України : підручник. Вид. 3-є, перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 512 с.

52. Чушенко В. І., Заяць І. Я. Конституційне право України : підручник / за заг. ред. В. І. Чушенка. Київ: Ін Юре; Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. 485 с.

53. Чушенко В.І., Заяць І.Я. Конституційне право України: підручник / за заг. ред. В. І. Чушенка. Київ: Ін Юре; Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. 485 с.

54. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс : підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 480 с.

55. Шляхтун П. П. Конституційне право України : підручник. Київ: Освіта України, 2008. 592 с.

**Навчальні посібники та інші
методичні матеріали:**

56. Алебастров І.А. Конституционное право зарубежных стран: конспект лекций. и 2-е изд., испр. и доп. Москва: Юрайт-Издат, 2008. 188 с.

57. Алебастрова І.А. Основы американского конституционализма. Москва: Юриспруденция, 2001. 165 с.

58. Арановский К.В. Государственное право зарубежных стран: Учебное пособие. Москва: «Форум». Инфра. М., 1999. 343 с.

59. Баймуратов М.О., Батанов О.В., Кампо В.М., Музика О.А. – Муніципальне право зарубіжних країн: Навч. посіб.: / [За заг. Ред. Проф.. П.Ф. Мартиненка]. Київ: Знання України, 2005-2006. 120 с.

60. Батанов В.О., Кампо В.М. Муніципальне право зарубіжних країн: Навч. посіб.: Київ: Знання України, 2005. 148 с.

61. Бостан С.К., Тимченко С.М. Державне право зарубіжних країн: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 504 с.

62. Боняк В. О., Завгородній В. А., Самогуга А. В., Філянїна Л. А. Конституційне право України : навч. посіб. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 296 с.

63. Бостан С. К., Тимченко С. М. Державне право зарубіжних країн : Навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 504 с.

64. Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності : навч. посібник. 2-е вид. перероб. і доп. / Кол. авт.; за ред. д.ю.н., доц. В.О. Боняк. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2018. – 263 с.

65. Закоморна К. О. Конституційне (державне) право зарубіжних країн: конспект лекцій, навчальні схеми, словник термінів та основних понять: навчально-методичний посібник. Харків : ФОП Впрывчук Н. М., 2008. 192 с.

66. Ієрусалїмов О. І., Стахурський М. Ф., Ієрусалїмова І. О. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина : Курс лекцій, навчально-методичні та довідкові матеріали до них / за заг. ред. засл. юриста України, д.ю.н., проф. І. П. Голосніченка. Київ : ГАН, 2004. 352 с.

67. Калиновський Б. В., Кїнах Б. С., Солоненко О. М. Державне будівництво та муніципальне право: Словник термінів та визначень. Київ : Київськ. нац. ун-т внутр. справ, 2006. 228 с.

68. Конституція України : науково-практичний коментар / редкол. : В. Я. Тацій (голов. редкол.), О. В. Петришин (відп. секретар), Ю. Г. Ба-

- рабаш та ін. – 2-е вид., перероб. і доп. – Х. : Право, 2011. – 1128 с.
69. Конституційне (державне) право зарубіжних країн: навч. посіб. / За ред. В. М. Бесчастного. Київ : Знання, 2007. 467 с.
70. Конституційне право зарубіжних країн: навч. посібник / за заг. ред. В.О. Ріяки. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 544с.
71. Конституційне право України : посіб. для підготовки до іспиту / за заг. ред. Ю. Г. Барабаша Харків : Право, 2012. 304 с.
72. Конституційне право: навчальний посібник/ МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; за заг. ред..М.І. Марчука; О.С. Бакумов, Л.Д. Варунц, Т.І. Гудзь та ін.; перед. М.І. Марчука. Харків, 2017. 408 с.
73. Конституційне право України : навч. посіб. для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / [Т. М. Слінько, І. І. Дахова, Л. І. Летнянчин та ін.]. – Харків : Право, 2019. 292 с.
74. Кравченко В. В. Конституційне право України: навч. посіб. Вид. 6-те, випр. та допов. Київ : Атіка, 2007. 592 с.
75. Лапка О. Я., Пікуля Т. О. Конституційне (державне) право зарубіжних країн (у схемах) : навч. посіб. Київ : Атіка, 2008. 216 с.
76. Маклаков В. В. Конституционный контроль в зарубежных странах : учеб. пособ. Москва: Норма, 2007. 656 с.
77. Малишко М. І. Конституції зарубіжних країн та України (основи конституціоналізму) : навчально-методичний довідник. Вид. 2-ге, доп. Київ : МАУП, 2000. 111 с.
78. Наливайко Л.Р., Беляєва М.В. Сліпенко В.Є., Чепік-Трегубенко О.С. Конституційне право України в тестових завданнях. Навчальний посібник: Дніпропетровськ: Дніпроп. держ.ун-т внутр. справ, 2014. 324 с.
79. Наливайко Л.Р., Касяненко Є.В., Обушко В.В., Сеньків О.М. Чепік-Трегубенко О.С. Конституційне право України в тестових завданнях» (3-є видання). Навчальний посібник: Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. 432 с.
80. Нестерович В. Ф. Практикум з Конституційного права України. Київ: Ліра-К, 2018. 640 с.
81. Наливайко Л.Р., Касяненко Є.В., Малихіна А.І., Звягіна Е.В., Чепік-Трегубенко О.С. Практикум з конституційного права. Навчальний посібник / за заг. ред. Л. Р. Наливайко. Дніпро: Дніпр. держ. унів. внутр. справ, 2018. 608 с.
82. Наливайко О.І., Рибалкін А.О., Чепік-Трегубенко О.С., Малихіна А.І., Обушко В.В. Конституційне право України в тестових завданнях Навчальний посібник / кол. авт. ; за заг. ред. д.ю.н., проф.

- Л. Р. Наливайко. Дніпро: Дніпроп. держ. унів. внутр. справ, 2019. 436 с.
83. Рабінович П. М., Хавронюк М. І. Права людини і громадянина: навч. посібник. Київ : Атіка, 2004. 463 с.
84. Совгиря О. В., Шукліна О. В. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556 с.
85. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права (Explanatory Terminological Dictionary on Constitutional law). Колектив авторів ; за заг. ред. д.ю.н. Л.Р. Наливайко. Словник: Київ: Хай-Тек Прес, 2016. 628 с.
86. Шаповал В. Н. Сравнительное конституционное право. Київ : Княгиня Ольга, 2007. 416 с.
87. Ярмиш О. Н., Серьогін В. О. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: навч. посібник. Харків : Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 672 с.

Монографії та інші наукові видання:

88. Афанасьєва М. В. Виборча інженерія в Україні : монографія. Одеса : Юридична література, 2014. 384 с.
89. Баймуратов М. О. Категорія "конституційний лад": До проблеми визначення у сучасному конституційному (державному) праві. *Держава і право*. 2010. Вип. 49. С. 112–121.
90. Баймуратов М. О. Місьцеве самоврядування як концепт демократичної правової державності в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис*. 85-річчю Одеського юридичного інституту ХНУВС присвячується. 2007. №1. С. 7–9.
91. Бедрій Р. Б. Конституційно-правові основи громадянства України. Львів : ЛьвДУВС, 2006. 164 с.
92. Боняк В. О. Внесення змін до сучасних конституцій: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Держава і право*. 2009. Випуск 44. С. 442 – 447.
93. Боняк В. О. Органи охорони правопорядку України в сучасному вимірі: конституційно-правовий аспект : монографія. Дніпропетровськ: Ліра, 2015. 372 с.
94. Боняк В.О. Термінологічна невизначеність категорії, що відображає можливості людини, необхідні для її існування та розвитку. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*: Науковий журнал. 2018. Спец. вип. №3 (94) «Права людини : методологічний, гносеологічний та онтологічний аспекти». С. 18–22.
95. Боняк В. О. Поняття «норма права» в сучасній правничій науці. *Право і суспільство*. 2018. № 3–1. С. 15–18.
96. Боняк В. О. Поняття конституційно-правової норми та її роль у

механізмі організації та функціонування органів охорони правопорядку України. *Конституційно-правові академічні студії*. 2016. Вип. 1. С. 34–47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kpac_2016_1_7 (дата звернення 18.06.2020).

97. Бородін І. Л. Адміністративно-правові способи захисту прав та свобод людини і громадянина : монографія. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2003. 220 с.

98. Бостан С.К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики. Монографія. Запоріжжя: Юридичний ін-т, 2005. – 540 с.

99. Ведерніков Ю.А. Правоохоронна діяльність в Україні: теоретико-правовий аспект / Ю.А. Ведерніков, А.М. Кучук; Ун-т сучасних знань. К.: Знання України, 2009. 219 с.

100. Головатий Сергій. Верховенство права : монографія : у 3 кн. / Сергій Головатий. Київ : Фенікс, 2006

101. Головченко В. В. Правозастосування і захист прав людини в суверенній Україні : [Монографія] / В. В. Головченко, О. В. Головченко. – Чернігів : Лозовий В.М., 2012. – 327 с.

102. Грицай І.О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія. Київ: Хай-Тек Прес, 2018. 470 с.

103. Грицай І. О. Місце та роль неурядових правозахисних організацій в механізмі забезпечення прав громадян України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2011. Вип. № 4. С. 113–122.

104. Державний суверенітет в умовах європейської інтеграції : монографія / за заг. ред. : Ю. П. Битяка, І. В. Яковюка. Харків: Право, 2013. 336 с.

105. Джерела конституційного права України : монографія / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького; Ю. С. Шемшученко та інші. Київ : Наукова думка, 2010. 709 с.

106. Колінко Я. Поняття обмеження прав і свобод людини і громадянина в умовах надзвичайного стану. *Юридична Україна*. 2010. № 8. С. 25–31.

107. Колодій А. М. Принципи права України : монограф. / А. М. Колодій. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 208 с.

108. Коломієць Ю. М. Правовий статус монарха в державах Близького Сходу, Магрибу та Японії. Харків : Ун-т внутр. справ, 2001. 112 с.

109. Костицький В. Конституція України 1996 року – модель Української держави. *Право України*. 2001. № 8. С.16.

110. Лазор О. Д., Шелепницька І. П. Публічна самоврядна влада в

Республіці Італія та Україні: особливості організації та функціонування: монографія / за заг. ред. О. Я. Лазор Київ : Дакор, 2008. 172 с.

111. Липачова Л. М. Реалізація конституційного права людини та громадянина на звернення за захистом своїх прав і свобод до Європейського Суду з прав людини : монографія. Дніпропетровськ : Юрид. акад. М-ва внутр. справ, Ліра ЛТД, 2005. 204 с.

112. Наливайко Л. Р. Державний лад України: поняття, система, гарантії : автореф дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / Л. Р. Наливайко. Харків, 2010. 40 с.

113. Наливайко Л. Р. Державний лад України: теоретико-правова модель : монограф. / Л. Р. Наливайко. Харків : Право, 2009. 600 с.

114. Негодченко О. В. Забезпечення прав та свобод людини органами внутрішніх справ України : монографія. Поліграфіст, 2002. 416 с.

115. Нестерович В. Ф. Вплив громадськості на прийняття нормативно-правових актів: проблеми конституційної теорії та практики : монографія. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2014. 736 с.

116. Олійник А. Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основних свобод людини і громадянина в Україні : монографія. Київ : Алтера, 2008. 472с.

117. М. Ф., Крусян А. Р. Современный конституционализм в Украине. Введение в украинское конституционное право : монография. Київ : Алерта, 2006. 290 с.

118. Погорілко В., Федоренко В. Поняття, ознаки, види та структура конституційно-правових норм. *Право України*. 2001. №11. С. 9.

119. Прієшкіна О. В. Теоретичні та практичні аспекти гарантій конституційного ладу України. *Держава і право*. 2011. Вип. 51. С. 187–192

120. Савчин М. Сучасний стан конституціоналізму: проблеми співвідношення демократії та державного суверенітету. *Вісник Конституційного Суду України*. 2011. № 3. С. 31–40.

121. Сердюк І.А. Державна влада у співвідношенні з політичною владою в аспекті теорії правовідносин. *Науковий вісник Дніпропетровського університету внутрішніх справ*: Збірник наукових праць. 2008. № 4. С. 52-63.

122. Сердюк І. А. Класифікація правових актів: аналіз існуючих та нові підходи / І. А. Сердюк. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. Дніпро, 2016. № 2. С. 87-94.

123. Сердюк І. А. Окремі приписи Конституції України в аспекті теорії реалізації норм права / І. А. Сердюк // *Права людини: онтологічний та гносеологічний виміри* : матеріали круглого столу (м. Дніпропет-

ровськ, 2 груд. 2014 р.) ; уклад. : О. В. Талдикін, І. А. Сердюк. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. – С. 50–52.

124. Сердюк І. А. Основи теорії правоохоронних відносин : монограф. / І. А. Сердюк. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2010. 196 с.

125. Сердюк І. А. Методологічний аналіз інтерпретацій поняття "громадянське суспільство" І А. Сердюк. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2014. №2. С. 49-53.

126. Сердюк Л.М. Класифікація категорії права людини: аналіз існуючих та нові підходи. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 3. С. 60-65.

127. Сердюк Л.М. Повноваження Конституційного Суду України тлумачити закони: аргументи "за" і "проти" / Л. М. Сердюк // *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 3. С. 86-90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2016_3_14

128. Сердюк Л.М. Чи потрібен Україні Виборчий Кодекс: аргументи за і проти Л. М. Сердюк // *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 2. С. 51-55.

129. Сердюк Л.М. Конституційне регулювання імпичменту Президента в Україні й окремих зарубіжних країнах Л. М. Сердюк // *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 2. С. 77-79.

130. Сердюк Л.М. Конституційне регулювання процедури імпичменту Президента в Україні та пострадянських державах Л. М. Сердюк // *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 4. С. 56-58.

131. Сердюк Л.М. Конституційний принцип індивідуалізації юридичної відповідальності особи в аспекті теорії конституційно-правової відповідальності Л. М. Сердюк // *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 4. С. 96-102.

132. Сердюк Л.М. Методологічний аналіз сучасних інтерпретацій поняття «конституційно-правова відповідальність» Л. М. Сердюк // *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2010. № 3. С. 118-126.

133. Сердюк Л.М. Президент України як багатоаспектний державно-правовий феномен: доктринальні підходи до розуміння Л. М. Сердюк // *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 4. С. 106-110.

134. Скрипнюк О. В. Соціальна, правова держава в Україні: проблеми теорії та практики. До 10-річчя незалежності України. Моногра-

фія. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2000. 600 с.

135. Телешун С. О. Державний устрій України: Проблеми теорії і практики. - Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000. 318 с.

136. Словська І. Верховна Рада України як суб'єкт конституційно-правової відповідальності; І. Словська. *Право України*. 2011. № 5. С. 204–210.

137. Тодика О. Ю. Народовладдя на трансформаційному етапі розвитку держави і суспільства: монографія / За ред. О. В. Петришина, д-ра юрид. наук, проф. ... акад. АПрН України. Харків: Право, 2007. 480 с.

138. Тодыка Ю. Н., Тодыка О. Ю. Конституционно-правовой статус человека и гражданина в Украине. Київ : Ін Юре, 2004. 368 с.

139. Фрицький Ю. О. Державна влада в Україні: становлення, організація, функціонування : монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, Ліра ЛТД, 2006. 360 с.

140. Шаповал В. М. Сучасний конституціоналізм : монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 560 с.

141. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права / Л. Р. Наливайко та ін. Київ : Хай-Тек Прес, 2016, 628 с.

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 01.10.2020).

2. Офіційний сайт Президента України: веб-сайт. URL: <https://www.president.gov.ua/ru> (дата звернення 01.10.2020).

3. Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: веб-сайт. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/all-news/> (дата звернення 01.10.2020).

4. Офіційний сайт Європейського Суду з прав людини: веб-сайт. URL: <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c=> (дата звернення 01.10.2020).

5. www.nbuv.gov.ua/ – офіційний веб – сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського;

6. www.mvs.gov.ua/ – офіційний веб – сайт Міністерства внутрішніх справ України;

7. www.un.org/ru/documents/decl_conv – офіційний сайт Організації

8. Портал «Право України»: <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/biblioteka/sravnitelnoe-pravovedenie/6869-porivnyalne-pravoznavstvo-pidruchnik-sajidov-a-x>

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

ТЕМА 1. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЯК ГАЛУЗЬ ПРАВА, НАУКА ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: конституційне право; державне право; предмет конституційного права; метод конституційного права; система конституційного права; конституційно-правові норми; конституційно-правові інститути; конституційно-правові відносини, конституційно-правова відповідальність; джерела конституційного права; санкції в конституційному праві.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ №1:

1. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990. Відомості Верховної Ради України. 1990. № 31. Ст. 429. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Конституції країн світу. Конституційна Асамблея. Електронна бібліотека НБУВ: веб-сайт. URL: <http://nbuviar.gov.ua/asambleya/index.html> (дата звернення: 01.10.2020)
3. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 01.10.2020).
4. Боняк В. О., Завгородній В. А., Самоутуга А. В., Філянкіна Л. А. Конституційне право України : навч. посіб. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 296 с.
5. Гецько В.В. Конституційно-правова відповідальність народних депутатів України та депутатів місцевих рад: проблеми теорії та практики : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / В. В. Гецько; Ужгород. нац. ун-т. Ужгород, 2015. 19 с.
6. Конституційне право України в тестових завданнях : навч. посіб. / Л. Р. Наливайко та ін. Дніпропетровськ, 2016, 346 с.
7. Кравченко В. В. Конституційне право України у визначеннях та схемах: навч. посіб. Київ : Атіка, 2002. 192 с.
8. Кравчук В.М. Теоретична характеристика предмета галузі конституційного права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. №1. С. 28-31.
9. Сердюк І. А. Основи теорії правоохоронних відносин : монограф. / І. А. Сердюк. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2010. 196 с.

10. Сердюк І. А. Окремі приписи Конституції України в аспекті теорії реалізації норм права / І. А. Сердюк // Права людини: онтологічний та гносеологічний виміри : матеріали круглого столу (м. Дніпропетровськ, 2 груд. 2014 р.) ; уклад. : О. В. Талдикін, І. А. Сердюк. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. – С. 50–52.

11. Сердюк І. А. Класифікація правових актів: аналіз існуючих та нові підходи / І. А. Сердюк. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. Дніпро, 2016. № 2. С. 87-94.

12. Сердюк Л.М. Конституційний принцип індивідуалізації юридичної відповідальності особи в аспекті теорії конституційно-правової відповідальності Л. М. Сердюк // *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 4. С. 96-102.

13. Сердюк Л.М. Методологічний аналіз сучасних інтерпретацій поняття «конституційно-правова відповідальність» Л. М. Сердюк // *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2010. № 3. С. 118-126.

14. Совгіря О. В., Шукліна О. В. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 556 с.

15. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права / Л.Р. Наливайко та ін. Київ : Хай-Тек Прес, 2016, 628 с.

Тестові завдання, тема №1 **КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЯК ГАЛУЗЬ ПРАВА,** **НАУКА ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА**

1. Систему галузі конституційного права складають:

- а) принципи галузі, її норми та інститути;
- б) норми та інститути конституційного права, конституційно-правові відносини;
- в) інститути та джерела конституційного права,, конституційно-правові відносини;
- г) норми, інститути та джерела конституційного права.

2. Основоположні ідеї, на яких ґрунтується галузь конституційного права – це ...

- а) принципи конституційного права;
- б) функції конституційного права;
- в) інститути конституційного права;
- г) підгалузі конституційного права.

3. Якому поняттю відповідає така його дефініція: «формально визначене правило поведінки загального характеру, що походить від держави чи інститутів громадянського суспільства та здійснює регулятивний або охоронний вплив на суспільні відносини, які складають предмет галузі конституційного права»?

- а) конституційно-правова норма;
- б) принцип конституційного права;
- в) конституційно-правові відносини;
- г) джерело галузі конституційного права.

4. Із наведеного переліку оберіть різновид конституційно-правових норм за ступенем визначеності припису:

- а) імперативні;
- б) матеріальні;
- в) зобов'язуючі;
- г) регулятивні.

5. Оберіть із наведеного переліку різновид конституційно-правових норм за призначенням у механізмі правового регулювання:

- а) матеріальні;
- б) зобов'язуючі;
- в) імперативні;
- г) регулятивні.

6. Із наведеного переліку оберіть різновид конституційно-правових норм за характером припису, що міститься в нормі:

- а) зобов'язуючі;
- б) імперативні;
- в) регулятивні;
- г) матеріальні.

7. Який різновид інститутів конституційного права з погляду системного підходу характеризує таке судження: «мають комплексний характер і складають значні масиви правових норм, які регулюють великі сфери (або кілька сфер) суспільних відносин»?

- а) загальні;
- б) головні
- в) початкові;
- г) спеціальні.

8. Визначте видову приналежність інституту громадянства з позиції системного підходу:

- а) належить до різновиду головних;
- б) належить до різновиду загальних;
- в) належить до різновиду початкових;
- г) належить до різновиду спеціальних.

9. Що з наведеного не належить до джерел конституційного права як галузі національного права?

- а) праці вітчизняних і зарубіжних учених-конституціоналістів;
- б) Конституція України;
- в) Закон України «Про Конституційний Суд України»;
- г) Декларація про державний суверенітет України;

10. Склад конституційно-правових відносин утворюють:

- а) їх суб'єкти, об'єкт(и) та юридичний зміст;
- б) їх суб'єкти, об'єкт(и) та правомочності;
- в) їх суб'єкти, суб'єктивні права та юридичні обов'язки;
- г) їх суб'єкти, об'єкт(и) та юридичні факти.

11. У громадянина України, який виявив бажання стати суддею Конституційного Суду України, дієдатність у повному обсязі виникає при досягненні ним ...

- а) сорока років;
- б) тридцяти років;
- в) двадцяти п'яти років;
- г) вісімнадцяти років.

12. Якому поняттю відповідає таке визначення: «конкретні життєві обставини, з наявністю або відсутністю яких конституційно-правові норми пов'язують виникнення, зміну чи припинення конституційно-правових відносин»?

- а) юридичні факти;
- б) юридичні норми;
- в) юридичні фікції;
- г) юридичні конструкції.

13. Зміст якого поняття доктрини конституційного права розкриває таке судження: «сукупність прийомів і способів, за допомогою яких упорядковуються суспільні відносини, що складають предмет галузі конституційного права»?

- а) методи конституційно-правового регулювання;
- б) типи конституційно-правового регулювання;
- в) засоби конституційно-правового регулювання;
- г) правові режими конституційно-правового регулювання.

14. Яка з наведених санкцій є проявом конституційно-правової відповідальності?

- а) втрата депутатського мандата народним депутатом України;
- б) відставка Президента України;
- в) відставка міністра;
- г) відставка судді Конституційного Суду України.

15. Що з наведеного виходить за межі предмета науки конституційного права?

- а) суспільні відносини, що складають предмет правового регулювання;
- б) конституційно-правові норми;
- в) джерела конституційного права;
- г) практика реалізації норм і принципів конституційного права.

16. Який метод конституційно-правового регулювання використав суб'єкт законотворчості при моделюванні поведінки державного органу, що передбачає «здійснення Рахунковою палатою від імені Верховної Ради України контролю за використанням коштів Державного бюджету»?

- а) метод установаження;
- б) метод зобов'язання;
- в) метод дозволяння;
- г) метод заборони.

17. Визначте видovu приналежності норми права, закріпленої у п. 28 ст. 106 Конституції України «Президент України створює у межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України, для здійснення своїх повноважень консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби»? (підстава для класифікації – метод правового регулювання)

- а) диспозитивна;
- б) імперативна;
- в) рекомендаційна;
- г) заохочувальна.

18. Визначте різновид норми права, закріпленої в ч.2 ст.84 Конституції України «рішення Верховної Ради України приймаються виключно на її пленарних засіданнях шляхом голосування»? (підстава для класифікації - за призначенням у механізмі правового регулювання)

- а) процесуальна;
- б) матеріальна;
- в) імперативна;
- г) диспозитивна.

19. Визначте видову приналежність норми права, закріпленої у ч.1 ст.144 Конституції України «органи місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених законом, приймають рішення, які є обов'язковими до виконання»? (критерій для класифікації – характер конституційно-правового припису)

- а) уповноважуюча;
- б) зобов'язуюча;
- в) забороняюча;
- г) дозволяюча.

20. Визначте видову приналежність норми права, закріпленої у ч.1 ст.96 Конституції України «Державний бюджет України затверджується щорічно Верховною Радою України на період з 1 січня по 31 грудня, а за особливих обставин - на інший період»? (підстава для класифікації – метод конституційно-правового регулювання)

- а) імперативна;
- б) диспозитивна;
- в) рекомендаційна;
- г) заохочувальна.

ТЕМА 2. КОНСТИТУЦІЯ – ОСНОВНИЙ ЗАКОН ДЕРЖАВИ

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: конституція; конституціоналізм; зміст конституції; форма конституції; юридичні властивості конституції; реалізація конституції; охорона конституції; структура конституції; зміст конституції; принципи конституції; порядок прийняття конституції; порядок внесення змін до конституції; механізм захисту конституції; «жорстка» та «гнучка» конституція; матеріальна і формальна конституція.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ №2:

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 01.10.2020).
2. Конституції країн світу. Конституційна Асамблея. Електронна бібліотека НБУВ: веб-сайт. URL: <http://nbuviar.gov.ua/asambleya/index.html> (дата звернення: 01.10.2020).
3. Конституція Автономної Республіки Крим: Закон України від 23 грудня 1998 року N 350-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/350-14#Text> (дата звернення: 01.10.2020).
4. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 лип. 2017 р. № 35. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19> (дата звернення: 01.10.2020).
5. Богданевич Т.С. Офіційне тлумачення Основного Закону Конституційним Судом України. автореф дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : спеціальність 081 Право. 2019. 42 с.
6. Боняк В. О. Внесення змін до сучасних конституцій: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Держава і право*. 2009. Випуск 44. С. 442 – 447.
7. Боняк В. О., Завгородній В. А., Самотуга А. В., Філянїна Л. А. Конституційне право України : навч. посіб. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 296 с.
8. Гладкий В. В. Державний суверенітет та корупція у світлі Конституції України. Конституція України в умовах сьогодення: зб. тез Наук.-практ. кругл. столу (Київ, 24 черв. 2019 р.). Київ: НАВС, 2019. С.45-48.
9. Конституційне право України в тестових завданнях : навч. посіб. / Л. Р. Наливайко та ін. Дніпропетровськ, 2016, 346 с.
10. Конституція України : науково-практичний коментар / редкол. : В. Я. Тацій (голов. редкол.), О. В. Петришин (відп. секретар), Ю. Г. Барабаш та ін. – 2-е вид., перероб. і доп. Харків : Право, 2011. – 1128 с.
11. Совгиря О. В., Шукліна О. В. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 556 с.

12. Сердюк І. А. Окремі приписи Конституції України в аспекті теорії реалізації норм права / І. А. Сердюк // Права людини: онтологічний та гносеологічний виміри : матеріали круглого столу (м. Дніпропетровськ, 2 груд. 2014 р.) ; уклад. : О. В. Талдикін, І. А. Сердюк. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. – С. 50–52

13. Тирон А.М. Роль основного закону у політичному житті ФРН. *Tendenze attuali della modema scientifica*. Band 4 Juni 2020.С. 32-34/

14. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права / Л.Р. Наливайко та ін. Київ : Хай-Тек Прес, 2016, 628 с.

15. Трень Т.О. Порядок внесення змін до Основного Закону держави в Україні і зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аспект». *Права людини: методологічний, гносеологічний та онтологічний аспекти: матеріали Регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 72-ій річниці проголошення Загальної декларації прав людини (Дніпро, 09 грудня 2020 р.)*; укладач канд. юрид. наук, доцент Л.М. Сердюк, Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. С. 63-66.

16. Шаповал В. Феномен конституції як основного закону. *Право України*. 2014. С. 64-81

Тестові завдання, тема №2

1. Що з наведеного нижче виходить за межі обсягу поняття конституціоналізм у його сучасному розумінні?

а) політико-правова доктрина, що обґрунтовує необхідність установлення конституцією виключно республіканської форми правління як найбільш демократичної?

б) політико-правова доктрина, що обґрунтовує необхідність установлення конституційного ладу;

в) правління, обмежене конституцією (конституційне правління); політична система, що спирається на конституцію та конституційні методи правління;

г) ідейно-політичний рух, спрямований на встановлення конституційного правління.

2. Яку другу офіційну назву має Конституція України?

а) Основний Закон держави;

б) Головний Закон держави;

в) Найважливіший Закон держави;

г) Фундаментальний Закон держави.

3. Якому структурному елементу Конституції не властивий нормативний характер?

- а) її преамбулі;
- б) її розділам;
- в) більшості її статей;
- г) пунктам її перехідних положень.

4. Законопроект про внесення змін до Конституції України може бути поданий до Верховної Ради України ...

- а) Президентом України або не менш як третиною народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради України;
- б) Президентом України або не менш як ста народними депутатами;
- в) Президентом України або не менш як п'ятдесятьма народними депутатами;
- г) Президентом України або не менш як сімдесятьма народними депутатами.

5. Із наведеного переліку оберіть різновид конституції за внутрішньою формою (структурою):

- а) писані;
- б) кодифіковані;
- в) жорсткі;
- г) октройовані.

6. Яке поняття сучасної доктрини конституційного права відображає феномен конституції, що представлена єдиним актом?

- а) кодифікована конституція;
- б) жорстка конституція;
- в) писана конституція;
- г) народна конституція.

7. Із наведеного переліку оберіть різновид конституції за способом прийняття:

- а) октройовані;
- б) гнучкі;
- в) писані;
- г) кодифіковані.

8. Із наведеного переліку оберіть різновид конституції за порядком зміни, внесення поправок і доповнень:

- а) жорсткі;
- б) писані;
- в) народні;
- г) кодифіковані.

9. Якому поняттю доктрини конституційного права відповідає таке визначення: «основні напрями впливу конституції на суспільні відносини, обумовлені її соціальним призначенням»?

- а) функції конституції;
- б) принципи конституції;
- в) властивості конституції;
- г) види конституції.

10. Із наведеного переліку оберіть різновид конституції за формою державного устрою:

- а) республіканські;
- б) унітарні;
- в) демократичні;
- г) народні.

11. Зміст якого поняття розкриває таке судження: «специфічні риси, що відрізняють конституцію від інших нормативно-правових актів, характеризують її сутність і зміст»:

- а) властивості конституції;
- б) принципи конституції;
- в) функції конституції;
- г) види конституції.

12. Який час набуття чинності Конституцією України передбачив законодавець в особі Верховної Ради України?

- а) з дня її прийняття;
- б) з дня її офіційного оприлюднення;
- в) через десять днів з дня її офіційного оприлюднення;
- г) з дня, наступного за днем її офіційного оприлюднення.

13. Законопроект про внесення змін до Конституції України, який розглядався Верховною радою України, і закон не був прийнятий, може бути поданий до Верховної Ради України ...

- а) не раніше ніж через рік з дня прийняття рішення щодо цього законопроекту;
- б) не раніше ніж через шість місяців з дня прийняття рішення щодо цього законопроекту;
- в) не раніше початку чергової сесії Верховної Ради України;
- г) не раніше початку роботи Верховної Ради України наступного скликання.

14. Визначте видову приналежність Конституції України за такими критеріями: 1) внутрішньою формою; 2) терміном дії; 3) способом прийняття та 4) порядком зміни, внесення поправок і доповнень?

- а) кодифікована, з огляду на більшість її норм – постійна, народна та жорстка;
- б) писана, з огляду на більшість її норм – постійна, народна та гнучка;
- в) кодифікована, з огляду на більшість її норм – тимчасова, народна та жорстка;
- г) писана, з огляду на більшість її норм – тимчасова, народна та жорстка.

15. Визначте видову приналежність Конституції України за такими критеріями: 1) формою правління; 2) формою державного устрою та 3) формою державно-політичного режиму?

- а) республіканська, унітарна та демократична;
- б) республіканська, федеративна та демократична;
- в) республіканська, унітарна та авторитарна;
- г) республіканська, федеративна та авторитарна.

16. У чому полягає головна відмінність фактичної конституції від юридичної?

- а) реальне виконання та дотримання норм чинної конституції держави;
- б) юридичне закріплення правових відносин;
- в) відображає систему конституційних інститутів;
- г) їй характерна чітка структуризація правових норм

17. Яке призначення має органічний закон?

- А) деталізує банкетні норми, що містяться в конституції;
- б) регулює найбільш важливі правові відносини;
- в) регламентує основи державного ладу;
- г) деталізує правове положення особи.

18. Зміни до яких конституцій вносяться у порядку звичайної законотворчості?

- А) «гнучких» конституцій;
- б) октройованих конституцій;
- в) «жорстких» конституцій;
- г) конституцій суб'єктів федерації.

19. Які різновиди суверенітету вам відомі:

- а) політичний, державний, народний;
- б) конституційний, національний, народний;
- в) міжнародний, народний, державний;
- г) національний, державний, народний.

20. До характерних ознак Конституції США відносять:

- а) високий рівень структурованості, значна кількість поправок;
- б) змінюється в тому ж порядку, що й звичайні закони ;
- в) має письмову форму, але не наділена вищою юридичною силою;
- г) прийнята на обмежений строк, до вчинення певних дій

ТЕМА 3. КОНСТИТУЦІЙНИЙ ЛАД І ЙОГО ЗАКРІПЛЕННЯ В КОНСТИТУЦІЇ

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: конституційний лад; державний лад, суспільний лад, принципи конституційного ладу; громадянське суспільство; правова держава; народний суверенітет, національний суверенітет, державний суверенітет; інститут захисту конституційного ладу; економічна система суспільства; соціальна структура суспільства; політична система суспільства; духовно-культурна сфера суспільства.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ №3

1. Боняк В. О., Завгородній В. А., Самотуга А. В., Філянїна Л. А. Конституційне право України : навч. посіб. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 296 с.
2. Георгіца А.З. Конституційне право зарубіжних країн : підручник. Тернопіль: «Астон», 2003. 432 с
3. Головатий Сергій. Верховенство права : монографія : у 3 кн. / Сергій Головатий. Київ : Фенікс, 2006.
4. Гудзь Т.І. Конституційне закріплення суспільного ладу: основні підходи. *Право і безпека*. 2015. № 3 (58)/ С 21-25. URL //C:/Users/user/Downloads/ewHFjYAKjmn4oBZ88qqCnvo5xw4qzUTk.pdf.
5. Закоморна К. О. Конституційне (державне) право зарубіжних країн: конспект лекцій, навчальні схеми, словник термінів та основних понять: навчально-методичний посібник. Харків : ФОП Впрямчук Н. М., 2008. 192.
6. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник. Вид. 2-е, перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 504 с.
7. Конституції країн світу. Конституційна Асамблея. Електронна бібліотека НБУВ: веб-сайт. URL: <http://nbuviar.gov.ua/asambleya/index.html> (дата звернення: 01.10.2020).
8. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р.№ 254к/96-ВР. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 01.10.2020).
9. М. Ф., Крусян А. Р. Современный конституционализм в Украине. Введение в украинское конституционное право : монография. Київ : Алерта, 2006. 290 с.
10. Курак А.И. О понятиях «конституционный строй» и «основы конституционного строя». URL : https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/43937/1/53_%D0%BA%D1%83%D1%80%D0%B0%D0%BA.pdf.
11. Маклаков В. В. Конституционный контроль в зарубежных странах :

учеб. пособ. Москва: Норма, 2007. 656 с.

12. Наливайко Л.Р., Касяненко Є.В., Обушко В.В., Сеньків О.М. Чепік-Трегубенко О.С. Конституційне право України в тестових завданнях» (3-є видання). Навчальний посібник: Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. 432 с.

13. Подвірна О.В. Теоретико-правова характеристика конституційного ладу України та його роль у розбудові держави. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Випуск 2(23). С. 17-20. URL: [http:// pjuv.nuoua.od.ua](http://pjuv.nuoua.od.ua) > 6.pdf

14. Савчин М. Сучасний стан конституціоналізму: проблеми співвідношення демократії та державного суверенітету. *Вісник Конституційного Суду України*. 2011. № 3. С. 31–40.

15. Сердюк І.А. Державна влада у співвідношенні з політичною владою в аспекті теорії правовідносин. *Науковий вісник Дніпропетровського університету внутрішніх справ: Збірник наукових праць*. 2008. № 4. С. 52-63.

16. Сердюк І. А. Методологічний аналіз інтерпретацій поняття "громадянське суспільство" І А. Сердюк. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2014. №2. С. 49-53.

17. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права (Explanatory Terminological Dictionary on Constitutional law). Колектив авторів; за заг. ред. д.ю.н. Л.Р. Наливайко. Київ : Хай-Тек Прес, 2016. 628 с.

18. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права / Л.Р. Наливайко та ін. Київ : Хай-Тек Прес, 2016, 628 с.

19. Трень Т.О. Порядок внесення змін до Основного Закону держави в Україні і зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аспект». *Права людини: методологічний, гносеологічний та онтологічний аспекти: матеріали Регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 72-ій річниці проголошення Загальної декларації прав людини (Дніпро, 09 грудня 2020 р.)*; укладач канд. юрид. наук, доцент Л.М. Сердюк, Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. С. 63-66.

20. Чушенко В.І., Заяць І.Я. Конституційне право України: підручник / за заг. ред. В. І. Чушенка. Київ: Ін Юре; Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. 485 с.

21. Шаповал В. М. Сучасний конституціоналізм : монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 560 с.

Тестові завдання, тема №3

1. За формою державного правління Україна є:

- а) парламентсько-президентською республікою;
- б) парламентською республікою;
- в) президентською республікою;
- г) президентсько-парламентською республікою.

2. За формою державного устрою Україна є:

- а) унітарною державою;
- б) федеративною державою;
- в) демократичною державою;
- г) правовою державою.

3. Якому поняттю відповідає таке визначення: «такий стан суспільних відносин, урегульованих конституційно-правовими нормами, що характеризує державу як конституційну, забезпечує підпорядкованість держави праву, сприяє закріпленню в суспільній практиці й правосвідомості справедливих, гуманних і правових взаємозв'язків між людиною, громадянським суспільством і державою»:

- а) конституційний лад;
- б) державний лад;
- в) суспільний лад;
- г) політичний лад.

4. Конституційно-правовий припис, відповідно до якого «Церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави, а школа – від церкви. Жодна релігія не може бути визнана державою як обов'язкова.» характеризує Україну як ...

- а) світську державу;
- б) клерикальну державу;
- в) атеїстичну державу;
- г) теократичну державу.

5. Форма правління, за якої представницькі органи влади (Президент, Парламент) є виборними та змінюваними, називається ...

- а) республікою
- б) монархією
- в) поліархією
- г) аристократією

6. Оберіть із наведеного нижче переліку рису, не характерну для унітарної держави:

- а) наявність подвійного громадянства;
- б) наявність єдиної системи законодавства;
- в) наявність єдиного, як правило, одномандатного парламенту;

г) наявність єдиної території, складові частини якої не мають ознак суверенітету.

7. Доктрина конституційного права визначає державно-правовий режим України як ...

- а) соціально-демократичний;
- б) радикально-демократичний;
- в) консервативно-демократичний;
- г) християнсько-демократичний.

8. Сучасна правнича наука розрізняє такі види республіканської форми правління:

- а) президентську, парламентську, змішану;
- б) президентську, парламентську, конституційну;
- в) президентську, парламентську, демократичну;
- г) президентську, парламентську, дуалістичну.

9. Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на:

- а) законодавчу, виконавчу, судову;
- б) законодавчу, виконавчу, установчу;
- в) законодавчу, президентську, виконавчу;
- г) законодавчу, судову, прокурорську.

10. Зміст якої категорії доктрини конституційного права розкриває таке судження про однойменне явище державно-правової дійсності: «система основних політико-правових, економічних, соціальних відносин, які закріплюються державно-правовими нормами»:

- а) державний лад;
- б) конституційний лад;
- в) суспільний лад;
- г) політичний лад.

11. Який об'єкт права власності Українського народу визнаний в Конституції основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави?

- а) земля;
- б) надра;
- в) водні та інші природні ресурси;

г) атмосферне повітря.

12. Право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить:

- а) виключно народів;
- б) виключно державі;
- в) виключно Парламенту;
- г) виключно Президенту.

13. Державний Герб України – національний гімн на музику М. Вербицького із словами. Затвердженими законом, що приймається не менш як ... від конституційного складу Верховної Ради України.

- а) двома третинами;
- б) третиною;
- в) половиною;
- г) трьома четвертими.

14. Найбільш значущим принципом організації та функціонування України як правової держави є ...

- а) верховенства права;
- б) унітарної держави;
- в) єдиного громадянства;
- г) гарантування місцевого самоврядування.

15. Норми Конституції України визначаються як норми ...

- а) прямої дії;
- б) зворотної дії;
- в) переживаючої дії;
- г) безпосередньої дії.

16. Конституційна держава характеризується ...

- а) обмеженістю державної влади правом і народним суверенітетом;
- б) наявністю писаної конституції;
- в) республіканською формою правління;
- г) безпосередньою дією норм конституції.

17. Найбільш характерними частинами суспільного ладу держави є ...

- а) економічна система, політична система, соціальна структура, ку-

льтурно-духовна сфера;

б) економічна система, армія, збройні сили, релігія (церква);

в) соціальна структура, засоби масової інформації, економічна система, церква;

г) економічна система, політична система, культурно-духовна сфера.

18. Яка із нижче перерахованих підстав може слугувати заборону діяльності політичної партії?

а) програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності держави, зміну конституційного ладу;

б) сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян;

в) відсутність у складі політичної партії воєнізованих формувань;

г) недопущення створення і діяльність організаційних структур політичних партій в органах виконавчої та судової влади і виконавчих органах місцевого самоврядування, військових формуваннях, а також на державних підприємствах, у навчальних закладах та інших державних установах і організаціях.

19. Яка форма власності закріплена у переважній більшості конституцій зарубіжних країн ?

а) приватна власність;

б) державна власність;

в) корпоративна власність;

г) комунальна власність.

20. Який із нижчезазначених критеріїв не має відношення до соціальної структуризації суспільства?

а) поділ населення на верстви основі принципу права ґрунту;

б) поділ населення на верстви за професією;

в) поділ населення на верстви за соціальним статусом;

г) поділ населення на верстви за віком.

ТЕМА 4. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: основи правового статусу людини; громадянство; філіація; натуралізація; оптація; особа без громадянства; іноземні громадяни; біженці; особи, які потребують додаткового захисту; особи, які потребують тимчасового захисту; інститут притулку; конституційні права і свободи людини і громадянина; гарантії реалізації прав і свобод; апатриди; біпатриди; екстрадиція; експатріація; судовий захист; омбудсман.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ №4

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 01.10.2020).
2. Загальна декларація прав людини : Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 10 груд. 1948 р. № 217 А (III). URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 01.10.2020).
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 4 лист. 1950 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/go/995_004 (дата звернення: 01.10.2020).
4. Про звернення громадян : Закон України від 02 жовт. 1996 р. № 393/96-ВР URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 01.10.2020).
5. Про громадянство України: Закон України від 18 січ. 2001 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14> (дата звернення: 01.10.2020).
6. Про імміграцію : Закон України від 7 черв. 2001 р. № 41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14> (дата звернення: 01.10.2020).
7. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08 лип. 2011 р. № 3671-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17> (дата звернення: 01.10.2020).
8. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22 верес. 2011 р. № 3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17> (дата звернення: 01.10.2020).
9. Про ратифікацію Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 лип. 1997 р. № 475/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475/97-%D0%B2%D1%80/> (дата звернення: 01.10.2020).
10. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23 груд. 1997 р. № 776/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 01.10.2020).

01.10.2020).

11. Боняк В.О. Термінологічна невизначеність категорії, що відображає можливості людини, необхідні для її існування та розвитку. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*: Науковий журнал. 2018. Спеціальний випуск №3 (94) «Права людини : методологічний, гносеологічний та онтологічний аспекти». С. 18–22.

12. Грицай І. О. Місце та роль неурядових правозахисних організацій в механізмі забезпечення прав громадян України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2011. Вип. № 4. С. 113–122.

13. Ієрусалімов О. І., Стахурський М. Ф., Ієрусалімова І. О. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина : Курс лекцій, навчально-методичні та довідкові матеріали до них / за заг. ред. засл. юриста України, д.ю.н., проф. І. П. Голосніченка. Київ : ГАН, 2004. 352 с.

14. Липачова Л. М. Реалізація конституційного права людини та громадянина на звернення за захистом своїх прав і свобод до Європейського Суду з прав людини : монографія. Дніпропетровськ : Юрид. акад. М-ва внутр. справ, Ліра ЛТД, 2005. 204 с.

15. Наливайко Л.Р., Касяненко Є.В., Малихіна А.І., Звягіна Е.В., Чепік-Трегубенко О.С. Практикум з конституційного права. Навчальний посібник / за заг. ред. Л. Р. Наливайко. Дніпро: Дніпр. держ. унів. внутр. справ, 2018. 608 с.

16. Сердюк Л.М. Класифікація категорії права людини: аналіз існуючих та нові підходи / Л. М. Сердюк // *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 3. С. 60-65.

Тестові завдання, тема №4

1. Що з наведеного нижче є конституційним обов'язком громадян України?

- а) захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України;
- б) участь у виборах та референдумах;
- в) участь в управлінні державними і суспільними справами;
- г) захист життя і здоров'я співвітчизників.

2. Оберіть із наведеного переліку різновид прав людини, що належать до другого покоління:

- а) економічні права;
- б) громадянські права;
- в) колективні права;
- г) політичні права.

3. Яке з наведених нижче суджень є істинним по відношенню до громадянства України як явища державно-правової дійсності, та знайшло своє закріплення в чинному конституційному законодавстві?

- а) «правовий зв'язок між фізичною особою і Україною, що знаходить свій вияв у їх взаємних правах та обов'язках»;
- б) «економічний зв'язок між фізичною особою і Україною, що знаходить свій вияв у їх взаємних правах та обов'язках»;
- в) «постійний зв'язок між фізичною особою і Україною, що знаходить свій вияв у їх взаємних правах та обов'язках»;
- г) «тимчасовий зв'язок між фізичною особою і Україною, що знаходить свій вияв у їх взаємних правах та обов'язках».

4. Яке з наведених нижче прав людини і громадянина правова доктрина відносить до політичних?

- а) право обирати та бути обраним до органів публічної влади;
- б) право на життя та повагу до своєї гідності;
- в) право на працю та підприємницьку діяльність;
- г) право на житло та соціальний захист.

5. У доктрині конституційного права під поняттям філіація розуміють ...

- а) набуття громадянства за народженням;
- б) набуття громадянства у зв'язку зі вступом у шлюб;
- в) набуття громадянства за територіальним походженням;
- г) набуття громадянства внаслідок поновлення у громадянстві.

6. Підставою для втрати громадянства України згідно з чинним конституційним законодавством є ...

- а) добровільне набуття громадянином України громадянства іншої держави, якщо на момент такого набуття він досяг повноліття;
- б) вчинення тяжкого кримінального злочину, якщо на момент його вчинення громадянин досяг повноліття;
- в) постійне проживання за кордоном громадянина після досягнення ним повноліття;
- г) державна зрада, вчинена громадянином, який досяг повноліття.

7. Яке з наведених нижче прав людини і громадянина належить до соціально-економічних?

- а) право на працю та підприємницьку діяльність;
- б) право обирати та бути обраним до органів публічної влади;

- в) право на життя та повагу до своєї гідності;
- г) право на правову допомогу.

8. Структуру конституційно-правового статусу людини і громадянина складають ...

- а) права й обов'язки людини і громадянина та їх гарантії;
- б) права й обов'язки людини і громадянина та юридична відповідальність;
- в) права та свободи людини і громадянина та їх гарантії;
- г) права і свободи людини і громадянина та юридична відповідальність.

9. Яке з наведених нижче конституційних прав відноситься до різновиду громадянських?

- а) право на особисту недоторканність;
- б) право на працю;
- в) право власності;
- г) право на освіту.

10. Згідно з чинним конституційним законодавством громадянство України припиняється внаслідок ...

- а) виходу з громадянства України;
- б) вчинення громадянином державної зради;
- в) набрання законної сили обвинувальним вироком суду стосовно громадянина;
- г) вчинення громадянином злочину проти людства та людяності.

11. Згідно з чинним конституційним законодавством до громадянства України не приймається особа, яка ...

- а) вчинила злочин проти людства чи здійснювала геноцид;
- б) вчинила на території іншої держави діяння, яке визнано законодавством України злочином середньої тяжкості;
- в) добровільно вступила на військову службу іншої держави;
- г) засуджена за вчинення кримінального злочину, який визнано законодавством України злочином середньої тяжкості, що підтверджено обвинувальним вироком суду, який набрав законної сили.

12. Якому поняттю відповідає таке визначення: «можливості людини, необхідні для її існування та розвитку в конкретно історичних умовах, об'єктивно визначаються досягнутим рівнем розвитку суспільства (економічним, соціальним, культурним) і мають бути загальними та рівними для всіх людей»?

- а) права людини;
- б) права громадянина;
- в) гарантії прав людини;
- г) гарантії прав громадянина.

13. Зміст якого поняття розкриває таке судження про однойменне явище соціально-правової дійсності: «природний стан існування народу й окремої людини, що характеризується можливістю діяти на власний розсуд»?

- а) свобода;
- б) позитивне право;
- в) об'єктивне право;
- г) природне право.

14. Якому поняттю відповідає таке визначення: «звернення з вимогою про поновлення прав і захист законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, посадових осіб»?

- а) скарга;
- б) заява;
- в) пропозиція;
- г) клопотання.

15. Який правовий акт ухвалюється уповноваженим державним органом при вирішенні питань прийняття до громадянства України та припинення громадянства України?

- а) указ;
- б) наказ;
- в) розпорядження;
- г) постанова.

16. За яких обставин іноземцю чи особі без громадянства може бути відмовлено в наданні візи?

- а) у разі відсутності доказів, що підтверджують мету запланованого перебування;

- б) у разі відсутності законних джерел існування під час перебування на території України;
- в) у разі вчинення правопорушення під час перебування за межами території держави;
- г) у разі вчинення правопорушення на території України.

17. Виїзд з України іноземцю не дозволяється, якщо ...

- а) його засуджено за вчинення кримінального правопорушення – до відбування покарання або звільнення від покарання;
- б) його визнано винним у вчиненні адміністративного правопорушення – до виконання адміністративного стягнення;
- в) його визнано винним у вчиненні цивільного правопорушення – до виконання судового рішення, ухваленого у цивільній справі;
- г) його визнано винним у невиконанні аліментних зобов'язань – до виконання конституційного обов'язку утримання дитини до досягнення нею повноліття.

18. На який строк іноземцям та особам без громадянства може бути заборонено подальший в'їзд в Україну у разі їх примусового повернення в країну походження або третю країну?

- а) три роки;
- б) два роки;
- в) чотири роки;
- г) один рік.

19. На який строк іноземцям та особам без громадянства може бути заборонено подальший в'їзд в Україну у разі їх примусового видворення з України?

- а) п'ять років;
- б) три роки;
- в) чотири роки;
- г) два роки.

20. У який строк особа, яка перетнула державний кордон України в порядку, встановленому законодавством України, з наміром бути визнаною біженцем в Україні або особою, яка потребує додаткового захисту, повинна звернутися до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері міграції?

- а) протягом п'яти робочих днів;
- б) протягом семи робочих днів;
- в) протягом трьох робочих днів;
- г) протягом десяти робочих днів.

ТЕМА 5. ФОРМИ НАРОДНОГО ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ (ВИБОРИ, РЕФЕРЕНДУМ)

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: виборче право; принципи виборчого права; виборча система; активне і пасивне виборче право; мажоритарна виборча система; пропорційна виборча система; змішана виборча система; виборчий процес та його стадії; виборчий округ та виборча дільниця; виборчі комісії; передвиборна агітація; голосування і встановлення результатів виборів; референдум; плебісцит; порушення виборчого законодавства.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ №5

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 01.10.2020).
2. Про Центральну виборчу комісію : Закон України від 30 черв. 2004 р. № 1932-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-15> (дата звернення: 01.10.2020).
3. Про Державний реєстр виборців : Закон України від 22 лют. 2007 р. № 698-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-16> (дата звернення: 01.10.2020).
4. Виборчий Кодекс України: Закон України від 19 груд. 2019р. № 396-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text> (дата звернення: 01.10.2020).
5. Алебастрова И.А. Основы американского конституционализма. Москва: Юриспруденция, 2001. 165 с.
6. Боняк В. О., Завгородній В. А., Самотуга А. В., Філяніна Л. А. Конституційне право України : навч. посіб. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 296 с.
7. Горноста́й А. С. (A. S. Hornostai) (2020) Референдум щодо незалежності Каталонії та його наслідки (Referendum on the independence of Catalonia and its consequences). *Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини»*. 2020. Вип.5. с. 112-119.
8. Наливайко Л.Р., Касяненко Є.В., Обушко В.В., Сеньків О.М. Чепік-Трегубенко О.С. Конституційне право України в тестових завданнях» (3-є видання). Навчальний посібник: Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. 432 с.
9. Нестерович В. Ф. Виборче право України : підручник. Київ: Ліра-К, 2017. 504 с.
10. Сердюк Л.М. Чи потрібен Україні Виборчий Кодекс: аргументи за і проти Л. М. Сердюк // Науковий вісник Дніпропетровського державного уні-

верситету внутрішніх справ. 2019. № 2. С. 51-55.

11. Совгіря О. В., Шукліна О. В. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556 с.

12. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права / Л.Р. Наливайко та ін. Київ : Хай-Тек Прес, 2016, 628 с.

13. Тодика О. Ю. Народовладдя на трансформаційному етапі розвитку держави і суспільства: монографія / За ред.. О.В. Петришина, д-ра юрид. наук, проф... акад.. АПрН України. Харків: Право, 2007. 480 с.

14. Шаповал В. М. Сучасний конституціоналізм : монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 560 с.

Тестові завдання, тема №5

1. Конституцією України конкретизовано такі форми народного волевиявлення:

- а) вибори і референдум;
- б) вибори і зібрання;
- в) вибори і народна ініціатива;
- г) вибори і всенародне обговорення.

2. Вибори народних депутатів України згідно з чинним законодавством проводяться за ...

- а) пропорційною виборчою системою;
- б) мажоритарною виборчою системою абсолютної більшості;
- в) змішаною (мажоритарно-пропорційною) виборчою системою;
- г) мажоритарною виборчою системою відносної більшості.

3. Вибори до органів державної влади та органів місцевого самоврядування є ...

- а) вільними, загальними, рівними, прямими та проводяться шляхом таємного голосування;
- б) вільними, персональними, рівними, прямими та проводяться шляхом таємного голосування;
- в) вільними, демократичними, рівними, прямими та проводяться шляхом таємного голосування;
- г) вільними, загальними, рівними, прямими та проводяться шляхом відкритого голосування;

4. Виборчим кодексом України передбачено такі види виборів народних депутатів України:

- а) чергові та позачергові;
- б) чергові та проміжні;
- в) чергові та повторні;
- г) чергові та замість вибулого депутата.

5. Виборчим кодексом України передбачено такі види виборчих комісій з виборів народних депутатів України:

- а) Центральна виборча комісія; окружні виборчі комісії; дільничні виборчі комісії;
- б) Центральна виборча комісія; територіальні виборчі комісії; дільничні виборчі комісії;
- в) Центральна виборча комісія; окружні виборчі комісії; спеціальні виборчі комісії;
- г) Центральна виборча комісія; окружні виборчі комісії; територіальні виборчі комісії.

6. Якому поняттю відповідає таке визначення: «здійснення суб'єктами виборчого процесу виборчих процедур, пов'язаних із підготовкою і проведенням відповідних виборів, встановленням та оприлюдненням їх результатів»?

- а) виборчий процес;
- б) установчий процес;
- в) законодавчий конституційний процес;
- г) нормотворчий процес;

7. Зміст якого поняття доктрини конституційного права розкриває таке судження про однойменне явище правової дійсності: «територіальна або інша виборча одиниця, в межах якої об'єднуються виборці для обрання депутатів»:

- а) виборчий округ;
- б) виборча дільниця;
- в) виборчий район;
- г) виборчий регіон.

8. Поняття, яке відображає негативне соціально-правове явище, що полягає в ухиленні виборців від участі в голосуванні на виборах і референдумах в доктрині конституційного права позначається терміном ...:

- а) «абсентеїзм»;
- б) «нігілізм»;
- в) «інфантилізм»;
- г) «дилетантизм».

9. До складу Центральної виборчої комісії входять ...

- а) 17 членів Комісії;
- б) 15 членів Комісії;
- в) 18 членів Комісії;
- г) 20 членів Комісії.

10. Чинним конституційним законодавством передбачено такі форми звернення до Центральної виборчої комісії:

- а) заява і скарга;
- б) заява і звернення;
- в) заява і пропозиція;
- г) заява і запит.

11. Право на участь у розподілі депутатських мандатів набувають партії, на підтримку регіональних виборчих списків кандидатів у депутати від яких у межах загальнодержавного округу подано ...

- а) 5 і більше відсотків загальної кількості голосів виборців;
- б) 3 і більше відсотків загальної кількості голосів виборців;
- в) 2 і більше відсотків загальної кількості голосів виборців;
- г) 4 і більше відсотків загальної кількості голосів виборців.

12. Скільки становить розмір грошової застави, що його має внести у безготівковому порядку на спеціальний рахунок Центральної виборчої комісії партія, яка висунула виборчий список кандидатів у депутати?

- а) одну тисячу мінімальних заробітних плат;
- б) дві тисячі мінімальних заробітних плат;
- в) три тисячі мінімальних заробітних плат;
- г) чотири тисячі мінімальних заробітних плат.

13. За скільки днів закінчується подання документів до Центральної виборчої комісії для реєстрації кандидатів у депутати?

- а) за сімдесят п'ять днів до дня голосування;
- б) за шістдесят п'ять днів до дня голосування;
- в) за сімдесят днів до дня голосування;
- г) за шістдесят днів до дня голосування.

14. Хто з наведеного нижче переліку суб'єктів конституційного права може бути представником політичної партії у Центральній виборчій комісії?

- а) директор загальноосвітньої школи;
- б) міський голова;
- в) особа, яка проходить альтернативну (невійськову) службу;
- г) військовослужбовець.

15. Яку з юридично значущих дій не має права вчиняти офіційний представник від політичної партії?

а) бути присутнім при заповненні виборцем виборчого бюлетеня у кабіні (кімнаті) для таємного голосування або іншим чином порушувати таємницю голосування;

б) перебувати на виборчих дільницях під час голосування, спостерігати за діями членів виборчої комісії, у тому числі під час видачі виборчих бюлетенів виборцям і підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці та встановлення підсумків голосування, не перешкоджаючи членам виборчої комісії фізично;

в) бути присутнім під час голосування виборців за місцем їх перебування;

г) вживати необхідних заходів у межах законодавства для припинення протиправних дій під час голосування та підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці.

16. Яке питання згідно з Конституцією України вирішується виключно всеукраїнським референдумом?

- а) про зміну території України;
- б) про обіг земель сільськогосподарського призначення;
- в) про внесення змін до Основного Закону держави;
- г) про народне волевиявлення.

17. Конституція України містить пряму заборону щодо проведення референдумів з питань ...

- а) податків, бюджету та амністії;
- б) податків, бюджету та юридичної відповідальності;
- в) податків, амністії та помилування;
- г) податків, амністії та юридичної відповідальності.

18. Яка держава вважається батьківщиною референдуму?

- а) Швейцарська Конфедерація;
- б) США;
- в) ФРН;
- г) Великобританія.

19. Яке питання стало предметом всеукраїнського референдуму, вперше проведеного в Україні 1 грудня 1991 року?

- а) затвердження Акту незалежності України;
- б) затвердження Декларації про державний суверенітет України;
- в) затвердження Закону про Президента України;
- г) затвердження Конституції України.

20. Референдум за народною ініціативою проголошується Президентом України на вимогу не менше як ...

- а) трьох мільйонів громадян України, котрі мають право голосу;
- б) двох мільйонів громадян України, котрі мають право голосу;
- в) чотирьох мільйонів громадян України, котрі мають право голосу;
- г) п'яти мільйонів громадян України, котрі мають право голосу.

ТЕМА 6. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ФОРМИ ДЕРЖАВИ

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: форма держави; форма державного правління; монархія; республіка; форма політико-територіального устрою; унітарна держава; автономія; федеративна держава; конфедерація; політичний режим.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ №6

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 01.10.2020).
2. Конституція Автономної Республіки Крим: Закон України від 23 грудня 1998 року N 350-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/350-14#Text> (дата звернення: 01.10.2020).
3. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року № 55-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text> (дата звернення: 01.10.2020).
4. Конституції країн світу. Конституційна Асамблея. Електронна бібліотека НБУВ: веб-сайт. URL: <http://nbuviar.gov.ua/asambleya/index.html> (дата звернення: 01.10.2020).
5. Бостан С.К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики. Монографія. Запоріжжя: Юридичний ін-т, 2005. – 540 с.
6. Калиновський Б. В., Кінах Б. С., Солоненко О. М. Державне будівництво та муніципальне право: Словник термінів та визначень. Київ : Київськ. нац. ун-т внутр. справ, 2006. 228 с.
7. Лазор О. Д., Шелепницька І. П. Публічна самоврядна влада в Республіці Італія та Україні: особливості організації та функціонування: монографія / за заг. ред. О. Я. Лазор Київ : Дакор, 2008. 172 с.
8. Марчук М. Форма Польської держави за чинною Конституцією 1997 р. *Національний юридичний журнал : теорія і практика*. 2019. С. 42-45.
9. Наливайко Л.Р., Касяненко Є.В., Малихіна А.І., Звягіна Е.В., Чепік-Трегубенко О.С. Практикум з конституційного права. Навчальний посібник / за заг. ред. Л. Р. Наливайко. Дніпро: Дніпр. держ. унів. внутр. справ, 2018. 608 с.
10. Сердюк І. А. Методологічний аналіз інтерпретацій поняття "громадянське суспільство" І А. Сердюк. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2014. №2. С. 49-53.
11. Сидоренко О.О. Трансформація влади у демократичну форму

держави. Матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції Київ. 2019. С. 571-573

12. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права / Л.Р. Наливайко та ін. Київ : Хай-Тек Прес, 2016, 628

13. Хімченко С. В. Президентська модель правління: роль Глави держави і його місце в державно-правовому механізмі. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019, Ч. 2 С. 99-101

Тестові завдання, тема №6

1. За формою державного устрою Україна є:

- а) унітарною державою;
- б) федеративною державою;
- в) конфедерацією;
- г) співдружністю.

2. Конституційний припис, за яким народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування характеризує Українську державу як ...

- а) демократичну;
- б) авторитарну;
- в) національну;
- г) соціальну.

3. З якими ознаками державної влади пов'язують суверенітет держави?

- а) верховенство і повнота, незалежність і рівноправність;
- б) верховенство і повнота, легальність і легітимність;
- в) легальність і легітимність, незалежність і рівноправність;
- г) легальність і легітимність, законність і справедливість.

4. За формою правління Українська держава є:

- а) парламентсько-президентською республікою;
- б) президентською республікою;
- в) парламентською республікою;
- г) президентсько-парламентською республікою.

5. Форма правління, за якої представницькі органи влади (президент, парламент) є виборними і змінюваними називається ...

- а) республікою;

- б) монархією;
- в) поліархією;
- г) анархією.

6. Оберіть із наведеного переліку рису, не властиву унітарній державі:

- а) подвійний рівень громадянства;
- б) власна територія, адміністративно-територіальні одиниці якої не мають ознак суверенітету;
- в) єдиний, як правило, однопалатний парламент;
- г) єдина система законодавства й єдина судова система.

7. Для абсолютної монархії характерна така риса:

- а) необмежені повноваження монарха в законодавчій, виконавчій і судовій сферах;
- б) влада монарха здійснюється на основі й у рамках конституції;
- в) розподіл влади між монархом та парламентом із перевагою на користь монарха;
- г) монарх одночасно є главою держави та лідером релігійної конфесії.

8. Федерацією називається ...

- а) союзна держава, що складається з декількох державних утворень, що мають ознаки суверенітету;
- б) єдина держава, складові частини якої не мають політичної самостійності;
- в) форма децентралізації державних функцій з урахуванням різних особливостей території;
- г) міжнародно-правове об'єднання суверенних держав.

9. Який із наведених принципів конституційного права, покладений в основу територіального устрою України?

- а) поєднання централізації і децентралізації у здійсненні державної влади
- б) верховенства права;
- в) законності;
- г) єдиного громадянства.

10. Теократична монархія - це держава, ...

- а) в якій монарх є одночасно главою держави та релігійної конфесії, що представляє одну зі світових релігій;

- б) в якій влада монарха здійснюється на основі й у межах конституції;
- в) яка характеризується поділом влади між монархом і парламентом, із перевагою на користь монарха;
- г) яка характеризується значним обсягом повноважень монарха в законодавчій, виконавчій і судовій сферах.

11. Який спосіб заміщення посади Голови Ради міністрів Автономної Республіки Крим передбачено Конституцією України?

- а) призначається на посаду та звільняється з посади Верховною Радою Автономної Республіки Крим за погодженням із Президентом України;
- б) призначається на посаду та звільняється з посади Верховною Радою Автономної Республіки Крим за погодженням із Верховною Радою України;
- в) призначається на посаду та звільняється з посади Верховною Радою Автономної Республіки Крим за погодженням із Прем'єр-міністром України;
- г) призначається на посаду та звільняється з посади Верховною Радою Автономної Республіки Крим за погодженням із Головою Верховної Ради України.

12. Які нормативно-правові акти в межах своїх повноважень приймає Верховна Рада Автономної Республіки Крим?

- а) рішення та постанови;
- б) рішення та накази;
- в) рішення та розпорядження;
- г) рішення та укази.

13. Із наведеного переліку повноважень оберіть те, що виходить за межі предмета відання Автономної республіки Крим?

- а) введення надзвичайного стану і встановлення зон надзвичайної екологічної ситуації в Автономній Республіці Крим або окремих її місцевостях;
- б) розробка і проведення науково обґрунтованої демографічної політики, регулювання і розвиток містобудування, житлового та комунального господарства;
- в) участь у розробці та реалізації державних програм України повернення депортованих з Криму громадян;
- г) затвердження символіки, заснування Грамоти і Почесної грамо-

ти Верховної Ради Автономної Республіки Крим, почесних звань та інших відзнак Автономної Республіки Крим.

14. Яке з наведених повноважень виходить за межі компетенції Верховної Ради Автономної Республіки Крим?

а) погодження призначення на посаду суддів, які здійснюватимуть правосуддя на території Автономної Республіки Крим;

б) погодження призначення на посаду Прокурора Автономної Республіки Крим;

в) призначення на посаду і звільнення з посади за поданням Голови Верховної Ради Автономної Республіки Крим Голови Ради міністрів Автономної Республіки Крим згідно з Конституцією України і законами України;

г) призначення за поданням Голови Ради міністрів Автономної Республіки Крим заступників Голови Ради міністрів Автономної Республіки Крим, міністрів, голів республіканських комітетів Автономної Республіки Крим.

15. До яких органів державної влади має право звернутися Верховна Рада Автономної Республіки Крим про звільнення з посад голів місцевих державних адміністрацій та/або призначення позачергових виборів місцевої ради, сільського, селищного, міського голови у разі порушення органами місцевого самоврядування, сільськими, селищними, міськими головами, головами місцевих державних адміністрацій прав і свобод громадян, передбачених Конституцією України і законами України, і не приведення на вимогу Верховної Ради Автономної Республіки Крим своїх актів у відповідність із Конституцією України і законами України?

а) до Президента України та Верховної Ради України;

б) до Кабінету Міністрів України та Центральної виборчої комісії;

в) до Президента України та Центральної виборчої комісії;

г) до Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України.

16. Зміст якої категорії конституційно-правової доктрини розкриває таке визначення: «сукупність прийомів і способів здійснення політичної влади - це...»?

а) державно-правовий режим;

б) правовий режим;

в) політичний режим;

г) державно-політичний режим.

17. Ст. 15 Конституції України містить припис, яким закріплено, що суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова. Цензура заборонена. Держава гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законами України. Який вид державно-правового режиму відображено в вищезазначених приписах?

- а) демократичний;
- б) тоталітарний;
- в) авторитарний;
- г) антидемократичний.

18. Демократичному державно-правовому режиму не властива така ознака, як....

- а) здійснення державної влади без урахування інтересів громадян;
- б) відповідальність держави перед людиною;
- в) політичний плюралізм;
- г) виборність публічних органів.

19. Різновид антидемократичного державно-правового режиму, за якого державою здійснюється повний контроль над всіма сферами життя суспільства й особистості – це.....

- а) тоталітарний режим;
- б) демократичний режим;
- в) авторитарний режим;
- г) республіканський режим.

20. Структура форми держави являє собою єдність таких взаємопов'язаних між собою складових елементів:

- а) форми правління, форми державного устрою, форми державно-правовий режим;
- б) форми правління, форми територіального устрою, форми політичного режиму;
- в) форми правління, форми державного устрою, форми політичного режиму;
- г) форми правління, форми адміністративного устрою, форми державно-політичного режиму.

ТЕМА 7. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ПАРЛАМЕНТІВ

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: парламент, парламентаризм, бікамералізм, функції парламенту, спікер, парламентські комісії (комітети), законодавчий процес, законодавча ініціатива, суб'єкти законодавчої ініціативи, парламентарі, народний депутат, депутатські об'єднання та фракції, коаліція депутатських фракцій, депутатський запит, депутатське звернення, промульгація, інтерпеляція, індемнітет, імунітет.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ №7

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 01.10.2020).
2. Виборчий Кодекс України: Закон України від 19 груд. 2019р. № 396-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text> (дата звернення: 01.10.2020).
3. Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text> (дата звернення: 01.10.2020).
4. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 року № 2790-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#Text> (дата звернення 01.10.2020).
5. Алебастров І.А. Конституционное право зарубежных стран: конспект лекций. и 2-е изд., испр. и доп. Москва: Юрайт-Издат, 2008. 188 с.
6. Алебастрова И.А. Основы американского конституционализма. Москва: Юриспруденция, 2001. 165 с.
7. Боняк В. О., Завгородній В. А., Самотуга А. В., Філянїна Л. А. Конституційне право України : навч. посіб. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 296 с.
8. Наумкіна С. М. Європейські парламенти як органи забезпечення інституційної платформи взаємодії в суспільстві / С. М. Наумкіна, Ю. К. Маслов // Політикус : наук. журнал. 2019. № 1. С. 58-62.
9. Олійник А.Ю. Конституційне право України та зарубіжних країн : підруч. / А.Ю. Олійника, М.І. Кагадій ; за заг. ред.. проф.. А.Ю. Олійника. Київ : КНУТД ; Дніпро : ДДУВС, 2018. 436 с.
10. Сердюк І.А. Державна влада у співвідношенні з політичною владою в аспекті теорії правовідносин. *Науковий вісник Дніпропетровського університету внутрішніх справ*: Збірник наукових праць. 2008. № 4. С. 52-63.
11. Словська І. Верховна Рада України як суб'єкт конституційно-

правової відповідальності; І. Словська. *Право України*. 2011. № 5. С. 204–210.

12. Совгиря О. В., Шукліна О. В. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556 с.

13. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права (Explanatory Terminological Dictionary on Constitutional law). Колектив авторів ; за заг. ред. д.ю.н. Л.Р. Наливайко. Словник: Київ: Хай-Тек Прес, 2016. 628 с.

14. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права (Explanatory Terminological Dictionary on Constitutional law). Колектив авторів ; за заг. ред. д.ю.н. Л.Р. Наливайко. Словник: Київ: Хай-Тек Прес, 2016. 628 с.

15. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс : підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 480 с.

16. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс : підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 480 с.

17. Irkliienko A. A Bicameral parliament in the context of forming constitutional democracy. *Часопис Київського університету* № 1. 2020. С. 136-139.

Тестові завдання, тема №7

1. Єдиним органом законодавчої влади в Україні є ...

- а) Верховна Рада України;
- б) Президент України;
- в) Кабінет Міністрів України;
- г) Конституційний Суд України.

2. Верховна Рада України в межах своїх повноважень приймає:

- а) закони і постанови;
- б) закони і розпорядження;
- в) закони і накази;
- г) закони і укази.

3. Якому поняттю відповідає таке визначення: «чітко врегульована Конституцією України та Регламентом Верховної Ради України діяльність спеціально уповноважених органів і посадових осіб, що полягає у творенні законів»:

- а) законодавчий процес;
- б) конституційний процес;
- в) нормотворчий процес;
- г) правоустановчий процес.

4. Яка з наведених нижче владних інституцій не входить до внутрішньої структури Українського Парламенту:

- а) Інститут законодавства Верховної Ради України;
- б) коаліція депутатських фракцій;
- в) комітети;
- г) тимчасові слідчі та спеціальні комісії.

5. Строк конституційних повноважень народних депутатів України складає:

- а) 5 років;
- б) 6 років;
- в) 4 роки;
- г) 3 роки.

6. Повноваження народних депутатів України починаються ...

- а) з моменту складення присяги ;
- б) з часу відкриття першого засідання новообраної Верховної Ради України;
- в) з дня обрання голови Верховної Ради України на першому засіданні новообраного парламенту;
- г) з моменту оголошення результатів виборів Центральною виборчою комісією.

7. Якому поняттю відповідає таке визначення: «офіційне внесення до Верховної Ради України уповноваженим суб'єктом законопроекту або законодавчої пропозиції»:

- а) законодавча ініціатива;
- б) правотворча ініціатива;
- в) депутатська ініціатива;
- г) нормотворча ініціатива.

8. Право законодавчої ініціативи у Верховній Раді України належить ...

- а) Президентові України, народним депутатам України, Кабінету Міністрів України;
- б) Президентові України, народним депутатам України, Національному банку України;
- в) Президентові України, народним депутатам України, Верховному Суду;
- г) Президентові України, народним депутатам України, Конституційному Суду України.

9. Який строк передбачено Конституцією України для підписання закону Президентом України?

- а) п'ятнадцять днів після отримання закону;
- б) десять днів після отримання закону;
- в) п'ять днів після отримання закону;
- г) двадцять днів після отримання закону.

10. Закон набирає чинності через ...

- а) десять днів з дня його офіційного оприлюднення, якщо інше не передбачено самим законом, але не раніше дня його опублікування;
- б) п'ять днів з дня його офіційного оприлюднення, якщо інше не передбачено самим законом, але не раніше дня його опублікування;
- в) п'ятнадцять днів з дня його офіційного оприлюднення, якщо інше не передбачено самим законом, але не раніше дня його опублікування;
- г) двадцять днів з дня його офіційного оприлюднення, якщо інше не передбачено самим законом, але не раніше дня його опублікування.

11. Депутатське звернення згідно з чинним законодавством розглядається адресатом у такий строк:

- а) 10 днів з моменту його одержання;
- б) 7 днів з моменту його одержання;
- в) 5 днів з моменту його одержання;
- г) 15 днів з моменту його одержання.

12. Вибори народних депутатів України згідно з чинним законодавством проводяться за ...

- а) пропорційною виборчою системою;
- б) мажоритарною виборчою системою;
- в) змішаною (мажоритарно-пропорційною) виборчою системою;
- г) змішаною (пропорційно-мажоритарною) виборчою системою.

13. Виборчим кодексом України передбачено такі види виборів народних депутатів України:

- а) чергові та позачергові;
- б) чергові та проміжні;
- в) чергові та повторні;
- г) чергові та замість вибулого депутата.

14. Виборчим кодексом України передбачено такі види виборчих комісій з виборів народних депутатів України:

- а) Центральна виборча комісія; окружні виборчі комісії; дільничні виборчі комісії;
- б) Центральна виборча комісія; територіальні виборчі комісії; дільничні виборчі комісії;
- в) Центральна виборча комісія; окружні виборчі комісії; спеціальні виборчі комісії;
- г) Центральна виборча комісія; окружні виборчі комісії; територіальні виборчі комісії.

15. Якому з наведених нижче владних інституцій Верховної Ради України належить провідна роль у здійсненні установчої функції відносно Кабінету Міністрів України?

- а) Коаліції депутатських фракцій;
- б) Комітетам Верховної Ради України;
- в) Депутатським фракціям;
- г) Комісіям Верховної Ради України.

16. Ч.2 ст. 113 Основного Закону Української держави містить припис: «Кабінет Міністрів України відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України у межах, передбачених цією Конституцією», відповідно до якого за формою правління Україна є...

- а) парламентсько-президентською республікою;
- б) президентською республікою;
- в) парламентською республікою;
- г) президентсько-парламентською республікою.

17. Хто може бути призначений Українським Парламентом на посаду Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини?

- а) громадянин України, який на день обрання досяг 40 років, володіє державною мовою, має високі моральні якості, досвід правозахисної діяльності та протягом останніх п'яти років проживає в Україні;
- б) громадянин України, який на день обрання досяг 35 років, володіє державною мовою, має високі моральні якості, досвід правозахисної діяльності та протягом останніх п'яти років проживає в Україні;
- в) громадянин України, який на день обрання досяг 45 років, володіє державною мовою, має високі моральні якості, досвід правозахисної

діяльності та протягом останніх десяти років проживає в Україні;

г) громадянин України, який на день обрання досяг 30 років, володіє державною мовою, має високі моральні якості, досвід правозахисної діяльності та протягом останніх п'яти років проживає в Україні.

18. Про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні Уповноважений Верховної Ради України з прав людини представляє Українському Парламенту ...

- а) щорічні та спеціальні доповіді;
- б) щорічні та спеціальні висновки;
- в) щорічні та спеціальні подання;
- г) щорічні та спеціальні звернення.

19. Оберіть із наведеного нижче переліку конституційно визначену підставу для припинення повноважень Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини:

- а) складення присяги новообраним Уповноваженим;
- б) порушення присяги;
- в) вчинення адміністративного правопорушення;
- г) порушення вимог щодо несумісності діяльності.

20. Основною формою діяльності як Верховної Ради України, так і парламентів зарубіжних держав є....

- а) сесія;
- б) збори;
- в) засідання;
- г) робота в виборчих округах.

ТЕМА 8. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ГЛАВИ ДЕРЖАВИ

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: інститут глави держави; президент; монарх; престолонаслідування; інавгурація; форма правління; «сильний» і «слабкий» президент; імпічмент; промульгація; контрасигнатура; допоміжні органи глави держави; право вето; акти глави держави.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ №8

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 01.10.2020).
2. Виборчий Кодекс України: Закон України від 19 груд. 2019р. № 396-ІХ URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text> (дата звернення: 01.10.2020).
3. Положення про Офіс Президента України: Затверджене Указом Президента України 25 червня 2019 року № 436/2019 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436/2019#Text> (дата звернення: 01.10.2020).
4. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998 року № 183/98-ВР URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.10.2020).
5. Adam B.Cox Kristina M. Rodrigues. The President and immigration law. Oxford university. United States of America. 2020
6. Алебастров І.А. Конституционное право зарубежных стран: конспект лекцій. и 2-е изд., испр. и доп. Москва: Юрайт-Издат, 2008. 188 с.
7. Боняк В. О., Завгородній В. А., Самотуга А. В., Філянїна Л. А. Конституційне право України : навч. посіб. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 296 с.
8. Закоморна К. О. Конституційне (державне) право зарубіжних країн: конспект лекцій, навчальні схеми, словник термінів та основних понять: навчально-методичний посібник. Харків : ФОП Впрямчук Н. М., 2008. 192 с.
9. Коломієць Ю. М. Правовий статус монарха в державах Близького Сходу, Магрибу та Японії. Харків : Ун-т внутр. справ, 2001. 112 с.
10. Конституційне право: навчальний посібник/ МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; за заг. ред. М.І. Марчука; О.С. Бакумов, Л.Д. Варунц, Т.І. Гудзь та ін.; перед. М.І. Марчука. Харків, 2017. 408 с.

11. Наливайко Л.Р., Касяненко Є.В., Обушко В.В., Сеньків О.М. Чепік-Трегубенко О.С. Конституційне право України в тестових завданнях» (3-є видання). Навчальний посібник: Дніпроперовськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. 432 с.
12. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Конституційне право України : підручник / За заг. ред. В. Ф. Погорілка. Київ: Прецедент, 2009. 344 с.
13. Сердюк Л.М. Конституційне регулювання процедури імпічменту Президента в Україні та пострадянських державах Л. М. Сердюк // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2017. № 4. С. 56-58.
14. Сердюк Л.М. Конституційне регулювання імпічменту Президента в Україні й окремих зарубіжних країнах Л. М. Сердюк // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2018. № 2. С. 77-79.
15. Сердюк Л.М. Президент України як багатоаспектний державно-правовий феномен: доктринальні підходи до розуміння Л. М. Сердюк // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2020. № 4. С. 106-110.
16. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права (Explanatory Terminological Dictionary on Constitutional law). Колектив авторів ; за заг. ред. д.ю.н. Л.Р. Наливайко. Словник: Київ: Хай-Тек Прес, 2016. 628 с.
17. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права / Л.Р. Наливайко та ін. Київ : Хай-Тек Прес, 2016, 628 с.
18. Фрицький О. Ф. Конституційне право України : підручник. Вид. 3-є, перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 512 с.
19. Хімченко С. В. Президентська модель правління: роль Глави держави і його місце в державно-правовому механізмі. Південноукраїнський правничий часопис. 2019, Ч. 2 С. 99-101

Тестові завдання, тема №8

1. Згідно з Конституцією України Президент є ...

- а) главою держави і виступає від її імені;
- б) главою Уряду і виступає від його імені;
- в) главою держави і главою Уряду та виступає від їх імені;
- г) главою держави і виступає від власного імені.

2. У разі дострокового припинення повноважень Президента України виконання його обов'язків на період до обрання і вступу на пост нового Президента України покладається на ...

- а) Голову Верховної Ради України;
- б) Прем'єр-міністра України;
- в) Секретаря РНБО;
- г) Генерального прокурора України.

3. Ким зніціюється питання про усунення Президента України з поста в порядку імпичменту?

- а) більшістю від конституційного складу Верховної Ради України;
- б) однією п'ятою від конституційного складу Верховної Ради України;
- в) третиною від конституційного складу Верховної Ради України ;
- г) половиною від конституційного складу Верховної Ради України.

4. Міністр оборони України та Міністр закордонних справ України призначаються Верховною Радою України за поданням ...

- а) Президента України;
- б) Прем'єр-міністра України;
- в) Секретаря РНБО;
- г) Генерального прокурора України.

5. Сучасна конституційна модель побудови державного апарату України передбачає, що Президент України ...

- а) не відноситься до жодної з гілок державної влади;
- б) відноситься законодавчої гілки державної влади;
- в) відноситься до виконавчої гілки державної влади;
- г) відноситься до судової гілки державної влади.

6. Президентом України може бути обраний громадянин України, який на день виборів досяг ...

- а) 35 років;
- б) 21 року;
- б) 30 років;
- в) 40 років.

7. Які правові акти у межах своїх конституційно визначених повноважень ухвалює Президент України?

- а) укази та розпорядження;
- б) укази та постанови;

- в) укази та закони;
- г) укази та накази.

8. За якою виборчою системою проводяться вибори Президента України згідно з Виборчим кодексом України?

- а) за мажоритарною виборчою системою абсолютної більшості;
- б) за мажоритарною виборчою системою кваліфікованої більшості ;
- в) за мажоритарною виборчою системою відносної більшості;
- г) за мажоритарною виборчою системою простої більшості.

9. Виборчим кодексом України передбачено такі види виборів Президента України:

- а) чергові, позачергові та повторні;
- б) чергові, проміжні та позачергові;
- в) чергові, повторні та проміжні;
- г) чергові, праймеріз та повторні.

10. Виборчим кодексом України передбачено такі види виборчих комісій з виборів Президента України:

- а) Центральна виборча комісія; окружні виборчі комісії; дільничні виборчі комісії;
- б) Центральна виборча комісія; територіальні виборчі комісії; дільничні виборчі комісії;
- в) Центральна виборча комісія; окружні виборчі комісії; територіальні виборчі комісії.
- г) Центральна виборча комісія; окружні виборчі комісії; спеціальні виборчі комісії.

11. Зміст якого поняття теорії правотворчості відображає таке судження про однойменне явище правової дійсності: «скріплення акта глави держави підписами Прем'єр-міністра України і міністра, відповідального за цей акт та його виконання, внаслідок чого вони приймають на себе юридичну і політичну відповідальність за акт глави держави»?

- а) контрасигнація;
- б) промульгація;
- в) констатація;
- г) екстраполяція.

12. Основним Законом України передбачено, що «Одна й та сама особа не може бути Президентом України більше ніж» ...

- а) два строки підряд;
- б) три строки підряд;
- в) чотири строки підряд;
- г) п'ять строків підряд.

13. Оберіть із наведеного нижче переліку конституційно визначену підставу для дострокового припиняються повноважень Президента України:

- а) неможливість виконувати свої повноваження за станом здоров'я;
- б) самоусунення від виконання своїх конституційних обов'язків;
- в) вчинення адміністративного правопорушення;
- г) повторне протягом року вчинення адміністративного правопорушення.

14. Оберіть із наведеного переліку владних інституцій ту, яка за своїм правовим статусом є постійно діючим допоміжним органом, утвореним Президентом України»:

- а) Офіс Президента України;
- б) Адміністрація Президента України;
- в) Секретаріат Президента України;
- г) Рада національної безпеки і оборони України.

15. Яке з наведених нижче повноважень Президента України забезпечує реалізацію ним установчої функції?

- а) призначає на посаду та звільняє з посади за згодою Верховної Ради України Генерального прокурора України;
- б) забезпечує державну незалежність, національну безпеку і правонаступництво держави;
- в) скасовує акти Ради міністрів автономної Республіки Крим;
- г) здійснює помилування.

16. Якому поняттю відповідає таке визначення: «Форма правління, за якої глава держави (президент) не може впливати на склад і політику уряду, який формується парламентом і лише йому підзвітний»?

- а) парламентська республіка;
- б) президентська республіка;
- в) парламентсько-президентська республіка;
- г) президентсько-парламентська республіка

17. Конституція Федеративної Республіки Бразилії містить припис такого змісту: «До виключної компетенції Президента Республіки належить призначення і звільнення з посади державних міністрів». Це дає підстави за формою правління вважати цю державу ...

- а) президентською республікою;
- б) президентсько-парламентською республікою;
- в) парламентсько-президентською республікою;
- г) парламентською республікою.

18. Нормативно-правові приписи Конституції Республіки Білорусь: «Президент Республіки Білорусь за згодою Палати представників призначає на посаду Прем'єр-міністра;... визначає структуру Уряду Республіки Білорусь, призначає на посаду та звільняє з посади заступників Прем'єр-міністра, міністрів та інших членів Уряду, приймає рішення про відставку Уряду або його членів».

«Уряд у своїй діяльності підзвітний Президенту Республіки Білорусь і відповідальний перед Парламентом Республіки Білорусь» свідчать про те, що цій державі притаманна така форма правління, як ....

- а) президентська республіка;
- б) парламентсько-президентська республіка;
- в) парламентська республіка;
- г) президентсько-парламентська республіка

19. Використання президентом держави права вето має своїм наслідком....

- а) повернення закону на доопрацювання;
- б) розпуск парламенту;
- в) ініціювання нового законопроекту з цього питання;
- г) припинення повноважень депутатів нижньої палати парламенту.

20. До особливостей правового статусу монарха відноситься...?

- а) як правило, отримує владу у спадок; перебуває на посаді безстроково;
- б) його посада є виборною, можлива його дострокова відставка;
- в) виборність монарха, його залежність від парламенту держави;
- г) отримує посаду шляхом непрямих виборів; перебуває на посаді не більше двох строків підряд.

ТЕМА 9. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС УРЯДУ ТА ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: виконавча влада, уряд, голова уряду, Кабінет Міністрів України; резолюція недовіри, вотум конструктивної недовіри, відставка, система органів виконавчої влади, міністерство, міністр, міністр без портфеля, державна служба, інспекція, агентство, центральний орган виконавчої влади, місцева державна адміністрація, місцеві органи державної влади.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ №9

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 01.10.2020).
2. Конституції країн світу. Конституційна Асамблея. Електронна бібліотека НБУВ: веб-сайт. URL: <http://nbuviar.gov.ua/asambleya/index.html> (дата звернення: 01.10.2020).
3. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лют. 2014 № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18> (дата звернення: 01.10.2020).
4. Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF#Text> (дата звернення 01.10.2020).
5. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 року № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата звернення 01.10.2020).
6. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 берез. 2011 р. № 38. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17> (дата звернення: 01.10.2020).
7. Лазор О. Д., Шелепницька І. П. Публічна самоврядна влада в Республіці Італія та Україні: особливості організації та функціонування: монографія / за заг. ред. О. Я. Лазор Київ : Дакор, 2008. 172 с.
8. Наливайко Л. Р. Державний лад України: поняття, система, гарантії : автореф дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / Л. Р. Наливайко. Харків, 2010. 40 с.
9. Наливайко Л.Р., Касяненко Є.В., Малихіна А.І., Звягіна Е.В., Чепік-Трегубенко О.С. Практикум з конституційного права. Навчальний посібник / за заг. ред. Л. Р. Наливайко. Дніпро: Дніпр. держ. унів. внутр. справ, 2018.

608 с.

10. Совгиря О. В., Шукліна О. В. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556 с.

11. Сіленко А.О Крук Н.В. Відкритий уряд: досвід Сполучених Штатів Америки та європейських країн. Актуальні проблеми політики. 2020. Вип. 65 С. 76-82

12. Кобзев І. В. Електронний уряд та технології блокчейн / Кобзев, І. В. Орлов, О. В. Мельников, О. Ф. // Innovation and Entrepreneurship: Collection of scientific articles. - Ajax Publishing, Montreal, Canada, 2020. – С. 93-98

13. Мельников О. Ф. Зарубіжний досвід державного управління. Електронний уряд Австралії / І. В. Кобзев, О. Ф. Мельников, О. В. Орлов // Innovation and Entrepreneurship: Collection of scientific articles. – Ajax Publishing, Montreal, Canada, 2019. – С. 70–75.

14. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права (Explanatory Terminological Dictionary on Constitutional law). Колектив авторів ; за заг. ред. д.ю.н. Л.Р. Наливайко. Словник: Київ: Хай-Тек Прес, 2016. 628 с.

15. Фрицький Ю. О. Державна влада в Україні: становлення, організація, функціонування : монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, Ліра ЛТД, 2006. 360 с.

16. Чушенко В.І., Заяць І.Я. Конституційне право України: підручник / за заг. ред. В. І. Чушенка. Київ: Ін Юре; Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. 485 с.

17. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс : підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 480 с.

18. Сіленко А.О Крук Н.В. Відкритий уряд: досвід Сполучених Штатів Америки та європейських країн. Актуальні проблеми політики. 2020. Вип. 65 С. 76-82.

Тестові завдання, тема №9

1. Які владні інституції згідно з Конституцією України наділені повноваженнями щодо формування Кабінету Міністрів України?

а) Верховна Рада України, Президент України, коаліція депутатських фракцій;

б) Верховна Рада України, Президент України, комітети Верховної Ради України;

в) Верховна Рада України, Президент України, депутатських фракцій;

г) Верховна Рада України, Президент України, комісії Верховної Ради України.

2. Міністр оборони України та Міністр закордонних справ України призначаються Верховною Радою України за поданням...

- а) Президента України;
- б) Прем'єр-міністра України;
- в) секретаря Ради національної безпеки і оборони України;
- г) коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України.

3. Які правові акти в межах своєї компетенції видає Кабінет Міністрів України?

- а) постанови та розпорядження;
- б) постанови і рішення;
- в) постанови та накази;
- г) постанови і декрети.

4. Кабінет Міністрів України підконтрольний і підзвітний у межах передбачених Конституцією України ...

- а) Верховній Раді України;
- б) Президенту України;
- в) Прем'єр-міністру України;
- г) Коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України.

5. Прем'єр-міністр України призначається на посаду ...

- а) Верховною Радою України за поданням Президента України;
- б) Президентом України за поданням Верховної Ради України;
- в) Верховною Радою України за поданням коаліції депутатських фракцій;
- г) Президентом України за поданням коаліції депутатських фракцій.

6. Згідно з Конституцією України до складу Кабінету Міністрів України входять ...

- а) Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр, віце-прем'єр-міністри, міністри;
- б) Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр, два віце-прем'єр-міністри, міністри.
- в) Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр, три віце-прем'єр-міністри, міністри.
- г) Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр, три віце-прем'єр-міністри та п'ятнадцять міністрів.

7. Перед ким складає повноваження Кабінет Міністрів України?

- а) перед новообраною Верховною Радою України;
- б) перед новообраним Президентом України;
- б) перед новопризначеним Прем'єр-міністром України;
- г) перед новообраним головою Верховної Ради України.

8. Чинним конституційним законодавством передбачена така організаційна форма роботи Кабінету Міністрів України:

- а) засідання;
- б) пленарне засідання;
- в) сесійне засідання;
- г) щотижневне засідання.

9. Згідно з Конституцією України виконавчу владу в областях і районах здійснюють ...

- а) місцеві державні адміністрації;
- б) місцеві ради;
- в) обласні та районні ради;
- г) місцеві органи самоорганізації населення.

10. Який орган публічної влади наділений конституційно визначеними повноваженнями призначати на посаду та звільняти з посади голів місцевих державних адміністрацій?

- а) Президент України.
- б) Верховна Рада України;
- в) Кабінет Міністрів України;
- г) Місцеві ради (обласні та районні).

11. Перед ким відповідальні голови місцевих державних адміністрацій при здійсненні своїх повноважень?

- а) Президентом України і Кабінетом Міністрів України;
- б) Президентом України і Верховною Радою України;
- в) Президентом України і місцевими радами;
- г) Президентом України і територіальними громадами.

12. Згідно з Основним Законом Української держави голови місцевих державних адміністрацій при здійсненні своїх повноважень підзвітні та підконтрольні ...

- а) органам виконавчої влади вищого рівня;
- б) органам місцевого самоврядування;

- в) територіальним громадам;
- г) органам і посадовим особам місцевого самоврядування.

13. Які органи публічної влади або посадові особи наділені конституційно визначеними повноваженнями скасування рішень голів місцевих державних адміністрацій, що суперечать Конституції та законам України?

- а) Президент України або голова місцевої державної адміністрації вищого рівня;
- б) Кабінет Міністрів України або голова місцевої державної адміністрації вищого рівня;
- в) Прем'єр-міністр України або голова місцевої державної адміністрації вищого рівня;
- г) обласна рада або голова місцевої державної адміністрації вищого рівня.

14. За якої умови Президент України приймає рішення про відставку голови місцевої державної адміністрації?

- а) якщо недовіру голові районної чи обласної державної адміністрації висловили дві третини депутатів від складу відповідної ради;
- б) якщо недовіру голові районної чи обласної державної адміністрації висловили дві третини депутатів від складу конституційного складу Верховної Ради України;
- в) якщо недовіру голові районної чи обласної державної адміністрації висловили дві третини від складу Кабінету Міністрів України;
- г) якщо недовіру голові районної чи обласної державної адміністрації висловили дві третини від складу Ради національної безпеки і оборони України.

15. Який державний орган (або посадова особа) наділений конституційно визначеними повноваженнями формування складу місцевих державних адміністрацій?

- а) голова місцевої державної адміністрації
- б) Президент України;
- в) Прем'єр-міністр України;
- г) Кабінет Міністрів України.

16. Відповідно до ч.1 ст. 113 Конституції України, вищим органом у системі органів виконавчої влади є...

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Президент України;

- в) Верховна Рада України;
- г) Кабінет Міністрів України.

17. Що є визначальною особливістю парламентського способу формування уряду?

- а) формується коаліцією (або ж партійною більшістю), що отримала більшість мандатів у парламенті;
- б) його формує президент разом з прем'єр-міністром;
- в) формується президентом держави;
- г) обирається народом.

18. Який державний орган (або посадова особа) наділений конституційно визначеними повноваженнями формування складу місцевих державних адміністрацій?

- а) голова місцевої державної адміністрації
- б) Президент України;
- в) Прем'єр-міністр України;
- г) Кабінет Міністрів України.

19. Оберіть правильну відповідь та продовжте визначення : «Міністр - це ....

- а) призначається посадова особа, що очолює міністерство та є членом уряду;
- б) керівник місцевого органу виконавчої влади;
- в) призначається посадова особа, що очолює місцеву державну адміністрацію;
- г) призначається посадова особа, що очолює територіальний орган міністерства

20. Оберіть правильну відповідь : «Міністерство - .....

- а) це центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в одній чи декількох сферах; його повноваження поширюються на всю територію держави;
- б) центральний орган виконавчої влади забезпечує формування та реалізацію державної політики в одній чи декількох сферах; його повноваження мають локальний характер;
- в) це орган виконавчої влади, що є складовою системи органів виконавчої влади, його повноваження мають локальний (регіональний) характер;
- г) це вищий орган у системі органів виконавчої влади.

ТЕМА 10. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС СУДОВИХ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: судова влада, правосуддя, судочинство, функції судової влади, принципи судочинства, судова система України, суддя, система судів зарубіжних країн, конституційна юрисдикція, конституційне подання, конституційне звернення, правоохоронні органи, прокуратура, прокурор, функції прокуратури, акти реагування органів прокуратури.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ №10

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 01.10.2020)
2. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 черв. 2016 р. № 31. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення: 01.10.2020).
3. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 року № 1798-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text> (дата звернення: 01.10.20).
4. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 року № 580-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 01.10.2020).
5. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 лип. 2017 р. № 35. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19> (дата звернення: 01.10.2020).
6. Про Регламент Конституційного Суду України: Постанова Конституційного Суду України від 22 лютого 2018 року № 1-пс/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001710-18#Text> (дата звернення 01.10.2020).
7. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (01.10.2020).
8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (01.10.2020).
9. Боняк В. О. Органи охорони правопорядку України в сучасному вимірі: конституційно-правовий аспект : монографія. Дніпропетровськ: Ліра, 2015. 372 с.
10. Ведерніков Ю.А. Правоохоронна діяльність в Україні: теоретико-правовий аспект / Ю.А. Ведерніков, А.М. Кучук; Ун-т сучасних знань. К.:

Знання України, 2009. 219 с.

11. Ведерніков Ю.А. Правоохоронна діяльність в Україні: теоретико-правовий аспект / Ю.А. Ведерніков, А.М. Кучук; Ун-т сучасних знань. К.: Знання України, 2009. 219 с.

12. Головатий Сергій. Верховенство права : монографія : у 3 кн. / Сергій Головатий. Київ : Фенікс, 2006

13. Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності : навч. посібник. 2-е вид. перероб. і доп. / Кол. авт.; за ред. д.ю.н., доц. В.О. Боняк. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2018. – 263 с.

14. Комірчий П. О. Методи діяльності органів публічної служби у правоохоронній сфері України. Підприємництво, господарство і право. 2019. №10. С.95–100

15. Конституційне право: навчальний посібник/ МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; за заг. ред..М.І. Марчука; О.С. Бакумов, Л.Д. Варунц, Т.І. Гудзь та ін.; перед. М.І. Марчука. Харків, 2017. 408 с.

16. Лапка О. Я., Пікуля Т. О. Конституційне (державне) право зарубіжних країн (у схемах) : навч. посіб. Київ : Атіка, 2008. 216 с.

17. Муравенко О. Ю. Роль і місце прокуратури в забезпеченні законності в державному управлінні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Олександр Юрійович Муравенко. Харків, 2014. 203 с.

18. Сердюк І. А. Основи теорії правоохоронних відносин : монограф. / І. А. Сердюк. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2010. 196 с.

19. Сердюк І. А. Основи теорії правоохоронних відносин : монограф. / І. А. Сердюк. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2010. 196 с.

20. Сердюк Л.М. Повноваження Конституційного Суду України тлумачити закони: аргументи "за" і "проти" / Л. М. Сердюк // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2016. № 3. С. 86-90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2016_3_14

21. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс : підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 480 с.

Тестові завдання, тема №10

1. Найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції є ...

- а) Верховний Суд;
- б) Конституційний Суд України;
- в) Верховний Суд України;
- г) Вища рада правосуддя.

2. До повноважень якого органу державної влади належить вирішення питання про відповідність Конституції України законів України та у передбачених випадках інших правових актів?

- а) Конституційного Суду України;
- б) Верховного Суду;
- в) Президента України;
- г) Вищої ради правосуддя.

3. До складу Конституційного Суду України входять ...

- а) 18 суддів Конституційного Суду України;
- б) 15 суддів Конституційного Суду України;
- в) 16 суддів Конституційного Суду України;
- г) 20 суддів Конституційного Суду України.

4. Хто уповноважений здійснювати представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом?

- а) прокурора;
- б) адвокатура;
- в) нотаріат;
- г) регіональний уповноважений з прав людини.

5. За якими принципами будується судоустрій в Україні?

- а) територіальності, спеціалізації та інстанційності;
- б) територіальності, спеціалізації та виборності;
- в) територіальності, спеціалізації та законності;
- г) територіальності, спеціалізації та політичної нейтральності.

6. Який орган публічної влади надає згоду на затримання судді чи утримання його під вартою?

- а) Вища рада правосуддя;
- б) Верховна Рада України;
- в) Верховний Суд;
- г) Президент України.

7. Хто від імені громадянського суспільства бере безпосередню участь у здійсненні правосуддя?

- а) присяжні;
- б) народні засідателі;
- в) представники громадськості;
- г) адвокати.

8. Які з наведених нижче судових органів законом віднесено до вищих спеціалізованих судів?

- а) Вищий суд з питань інтелектуальної власності та Вищий антикорупційний суд;
- б) Вищий адміністративний суд України та Вищий господарський суд України;
- в) Вищий спеціалізований суд з розгляду кримінальних справ та Вищий спеціалізований суд з розгляду цивільних справ;
- г) Вищий кримінальний суд України та Вищий дисциплінарний суд України.

9. Законом передбачено такі форми звернення до Конституційного Суду України:

- а) конституційне подання, конституційне звернення та конституційна скарга;
- б) конституційне подання, конституційний позов та конституційна скарга;
- в) конституційне подання, конституційне звернення та конституційний позов;
- г) конституційне подання, конституційна пропозиція та конституційна скарга.

10. Генеральний прокурор України призначається на посаду та звільняється з посади ...

- а) Президентом України за згодою Верховної Ради України;
- б) Президентом України за поданням Верховної Ради України;
- в) Верховною Радою України за поданням Президента України;
- г) Верховною Радою України за погодженням із Президентом України.

11. Яка з наведених нижче юридично значущих обставин визначена законом як підстава для звільнення Генерального прокурора України з адміністративної посади?

- а) подання відповідного органу, що здійснює дисциплінарне провадження, або Вищої ради правосуддя;
- б) факт учинення ним адміністративного правопорушення;
- в) факт учинення ним істотного дисциплінарного проступку;
- г) невиконання ним юридичного обов'язку підтвердити законність джерела походження належного йому майна.

12. Які структурні утворення Конституційного Суду України здійснюють його функції?

- а) Велика палата, два сенати та шість колегій;
- б) Велика палата, три сенати та шість колегій;
- в) Велика палата, два сенати та чотири колегії;
- г) Велика палата, сенат та шість колегій.

13. Основною формою розгляду справ у Конституційному Суді України є ...

- а) письмове провадження;
- б) усне провадження;
- в) письмовий дискурс;
- г) усний дискурс.

14. За якої умови конституційна скарга вважається прийнятною?

а) якщо з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, у якому застосовано закон України (його окремі положення), сплинуло не більше трьох місяців;

б) якщо з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, у якому застосовано закон України (його окремі положення), сплинуло не більше чотирьох місяців;

в) якщо з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, у якому застосовано закон України (його окремі положення), сплинуло не більше двох місяців;

г) якщо з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, у якому застосовано закон України (його окремі положення), сплинуло не більше шести місяців.

15. У якій юридичній формі Конституційний Суд України ухвалює правові акти, що не пов'язані з конституційним провадженням?

- а) постанови;
- б) рішення;
- в) висновку;
- г) забезпечувального наказу.

16. Згідно зі ст.1 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», судова влада в Україні відповідно до конституційних засад поділу влади здійснюється.... (оберіть правильний варіант відповіді)

а) незалежними та безсторонніми судами, утвореними законом; судову владу реалізують судді та, у визначених законом випадках, присяжні шляхом здійснення правосуддя у рамках відповідних судових процедур;

б) суддями, шляхом здійснення правосуддя у рамках відповідних до судових процедур ;

в) незалежними та безсторонніми присяжними шляхом здійснення правосуддя у рамках відповідних судових процедур;

г) незалежними та безсторонніми судами, утвореними законом; судову владу реалізують судді шляхом здійснення правосуддя у рамках відповідних судових процедур.

17. Які із перерахованих нижче принципів відносяться до конституційних засад судочинства ?

а) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; забезпечення доведеності вини; змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості; підтримання публічного обвинувачення в суді прокурором; забезпечення обвинуваченому права на захист; гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; розумні строки розгляду справи судом; забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках - на касаційне оскарження судового рішення; обов'язковість судового рішення;

б) забезпечення доведеності вини; змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості; підтримання публічного обвинувачення в суді прокурором; забезпечення обвинуваченому права на захист; розумні строки розгляду справи судом; забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках - на касаційне оскарження судового рішення; обов'язковість судового рішення;

в) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; на основі внутрішнього переконання судді; забезпечення обвинуваченому права на захист; гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; розумні строки розгляду справи судом; забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках - на касаційне оскарження судового рішення; обов'язковість судового рішення;

г) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; забезпечення доведеності вини; змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості; підтримання публічного обвинувачення в суді прокурором; забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках - на касаційне оскарження судового рішення; обов'язковість судового рішення;

18. Продовжити конституційний припис, вміщений у ч. 1 ст. 129 «Суддя, здійснюючи правосуддя, є.....»

- а) незалежним та керується верховенством права;
- б) незалежним та керується власними переконаннями;
- в) незалежним, самостійним та керується верховенством права і власними поконаннями;
- г) незалежним та керується верховенством права й практикою Європейського Суду з прав людини.

19. Яке з наведених повноважень виходить за межі компетенції Вищої ради правосуддя?

- а) вживає заходів щодо забезпечення безпеки суддів;
- б) вносить подання про призначення судді на посаду;
- в) розглядає скарги на рішення відповідного органу про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді чи прокурора;
- г) ухвалює рішення про звільнення судді з посади.

20. Скільки становить строк повноважень обраних (призначених) членів Вищої ради правосуддя, відповідно до Конституції України?

- а) 4 роки ;
- б) 3 роки ;
- в) 5 років ;
- г) 2 роки.

ТЕМА 11. КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: місцеве самоврядування; система органів місцевого самоврядування; принципи місцевого самоврядування; компетенція місцевого самоврядування, власні повноваження; делеговані повноваження; гарантії місцевого самоврядування; місцевий бюджет; територіальна громада; органи самоорганізації населення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ №11

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 01.10.2020).
2. ЄВРОПЕЙСЬКА ХАРТІЯ місцевого самоврядування: Закон України від 15 липня 1997 року № 452/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text (дата звернення 01.10.2020).
3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 01.10.2020).
4. Про Центральну виборчу комісію : Закон України від 30 черв. 2004 р. № 1932-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-15> (дата звернення: 01.10.2020).
5. Про Державний реєстр виборців : Закон України від 22 лют. 2007 р. № 698-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-16> (дата звернення: 01.10.2020).
6. Виборчий Кодекс : Закон України від 19 груд. 2019р. № 396-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text> (дата звернення: 01.10.2020).
7. Баймуратов М. О. Місцеве самоврядування як концепт демократичної правової державності в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис*. 85-річчю Одеського юридичного інституту ХНУВС присвячується. 2007. №1. С. 7–9.
8. Лазор О. Д., Шелепницька І. П. Публічна самоврядна влада в Республіці Італія та Україні: особливості організації та функціонування: монографія / за заг. ред. О. Я. Лазор Київ : Дакор, 2008. 172 с.
9. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права / Л.Р. Наливайко та ін. Київ : Хай-Тек Прес, 2016, 628 с.
10. Ярмиш О. Н., Серьогін В. О. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: навч. посібник. Харків : Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 672 с.

Тестові завдання, тема №11

1. Згідно з Конституцією України місцеве самоврядування є ...

а) правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

б) правом жителів району, міста чи області самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України;

в) правом жителів адміністративно-територіальних одиниць самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України;

г) правом обраних жителями сіл, селищ та міст представницьких органів самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України та в інтересах виборців.

2. Які з наведених нижче органів публічної влади представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст?

а) районні та обласні ради;

б) сільські та селищні ради;

в) міські ради та їх виконавчі органи;

г) Верховна Рада АРК та обласні ради.

3. Вибори до органів державної влади та органів місцевого самоврядування є ...

а) вільними, загальними, рівними, прямими та проводяться шляхом таємного голосування;

б) вільними, персональними, рівними, прямими та проводяться шляхом таємного голосування;

в) вільними, демократичними, рівними, прямими та проводяться шляхом таємного голосування;

г) вільними, загальними, рівними, прямими та проводяться шляхом відкритого голосування.

4. Який строк конституційних повноважень сільської, селищної, міської, районної, обласної ради, депутати якої обрані на чергових виборах?

а) п'ять років;

б) три роки;

- в) чотири роки;
- г) шість років.

5. До органів самоорганізації населення належать:

- а) будинкові, вуличні та квартальні комітети;
- б) будинкові, сільські та селищні ради;
- в) будинкові, вуличні та спеціальні комітети;
- г) сільські і селищні ради та сільський (селищний) голова.

6. Строк конституційних повноважень сільського, селищного, міського голови, обраного на чергових виборах, складає ...

- а) п'ять років;
- б) три роки;
- в) чотири роки;
- г) шість років.

7. За якою виборчою системою проводяться вибори депутатів сільської, селищної ради, міської ради (міста з кількістю виборців до 90 тисяч осіб), районної у місті ради?

- а) системою відносної більшості в багатомандатних виборчих округах;
- б) пропорційною виборчою системою в багатомандатному виборчому окрузі;
- в) мажоритарною системою абсолютної більшості в одномандатних виборчих округах;
- г) змішаною виборчою системою в багатомандатному виборчому окрузі.

8. За якою виборчою системою проводяться вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, міських (міста з кількістю виборців 90 тисяч і більше осіб) рад?

- а) системою пропорційного представництва за відкритими виборчими списками кандидатів у депутати у багатомандатних виборчих округах;
- б) системою відносної більшості в багатомандатних виборчих округах;
- в) мажоритарною системою відносної більшості в одномандатних виборчих округах;
- г) змішаною виборчою системою в багатомандатному виборчому окрузі.

9. За якою виборчою системою проводяться вибори сільського, селищного, міського (міста з кількістю виборців до 90 тисяч осіб) голови?

- а) виборчою системою відносної більшості в єдиному сільському, селищному, міському виборчому окрузі
- б) виборчою системою відносної більшості в багатомандатних виборчих округах;
- в) мажоритарною виборчою системою абсолютної більшості в одномандатних виборчих округах;
- г) мажоритарною системою абсолютної більшості в єдиному одномандатному виборчому окрузі;

10. За якою виборчою системою проводяться вибори міського (міста з кількістю виборців 90 тисяч і більше осіб) голови?

- а) мажоритарною системою абсолютної більшості в єдиному міському виборчому окрузі,
- б) мажоритарною виборчою системою відносної більшості в міському виборчому окрузі
- в) пропорційною виборчою системою в багатомандатному виборчому окрузі;
- г) пропорційною виборчою системою у міському виборчому окрузі;

11. За якою виборчою системою проводяться вибори старости села, селища?

- а) мажоритарною системою відносної більшості в єдиному одномандатному виборчому окрузі;
- б) мажоритарною системою абсолютної більшості в єдиному одномандатному виборчому окрузі;
- в) пропорційною виборчою системою в багатомандатному виборчому окрузі;
- г) мажоритарною виборчою системою абсолютної більшості в одномандатних виборчих округах;
- д) пропорційною виборчою системою в одномандатному виборчому окрузі.

12. Які правові акти в межах своїх повноважень ухвалюють місцеві ради?

- а) рішення;
- б) розпорядження;
- в) накази;

г) положення;

13. Повноваження новообраного сільського, селищного, міського голови починаються ...

- а) з моменту складення присяги;
- б) з часу відкриття першого засідання сільської, селищної, міської ради;
- в) з дня його обрання на виборну посаду;
- г) з моменту оголошення результатів місцевих виборів.

14. Кому підконтрольні органи місцевого самоврядування з питань здійснення ними повноважень органів виконавчої влади?

- а) відповідним органам виконавчої влади;
- б) державним адміністраціям відповідного рівня;
- в) державним адміністраціям вищого рівня;
- г) Кабінету Міністрів України.

15. Ким обирається голова районної, обласної, районної у місті (у разі її створення) ради?

- а) відповідною радою шляхом таємного голосування з числа її депутатів;
- б) представницьким органом (радою) вищого рівня, відповідно;
- в) громадянами України, які мають право голосу і постійно проживають на відповідній території;
- г) Верховною Радою України.

16. Яке з наведених суджень найбільш коректно відображає Концепцію місцевого самоврядування, визначену Європейською Хартією місцевого самоврядування?

- а) право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення.;
- б) право органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення.;
- в) спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення;
- г) обов'язок органів місцевого самоврядування в межах закону

здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення.

17. У який спосіб Європейська Хартія місцевого самоврядування визначила конституційну та правову основу місцевого самоврядування?

а) принцип місцевого самоврядування визнається в національному законодавстві та, у міру можливості, в конституції;

б) принцип місцевого самоврядування визнається в національному законодавстві;

в) принцип місцевого самоврядування визнається в конституції державі;

г) принцип місцевого самоврядування визнається в національному законодавстві, конституції держави та Європейській Хартії місцевого самоврядування.

18. Яке з наведених суджень найбільш коректно відображає Концепцію місцевого самоврядування, визначену Європейською Хартією місцевого самоврядування?

а) право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення.;

б) право органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення.;

в) спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення;

г) обов'язок органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення.

19. Яка юридична гарантія закріплена Європейською Хартією місцевого самоврядування для охорони територіальних кордонів органів місцевого самоврядування?

а) зміни територіальних кордонів органів місцевого самоврядування не можуть здійснюватися без попереднього з'ясування думки відповідних місцевих громад, можливо шляхом проведення референдуму, якщо це дозволяється законом;

б) зміни територіальних кордонів органів місцевого самоврядування не можуть здійснюватися без попереднього внесення змін до Основного Закону держави;

в) зміни територіальних кордонів органів місцевого самоврядування не можуть здійснюватися без попередньої зміни адміністративно-територіального устрою держави;

г) зміни територіальних кордонів органів місцевого самоврядування не можуть здійснюватися без попереднього внесення змін до законодавства про місцеве самоврядування

19. Що повинні забезпечувати умови діяльності місцевих обраних представників відповідно до Європейської Хартії місцевого самоврядування?

а) вільне виконання ними своїх функцій;

б) ефективне виконання ними своїх функцій;

в) належне виконання ними своїх функцій;

г) правомірне виконання ними своїх функцій.

20. Чи допускає Європейська Хартія місцевого самоврядування скасування або обмеження повноважень, якими наділяються органи місцевого самоврядування, іншим, центральним або регіональним органом?

а) вони не можуть скасовуватися чи обмежуватися іншим, центральним або регіональним органом, якщо це не передбачене законом;

б) вони можуть скасовуватися чи обмежуватися іншим, центральним або регіональним органом;

в) вони можуть скасовуватися, але не можуть обмежуватися іншим, центральним або регіональним органом, якщо це передбачене законом;

г) вони можуть обмежуватися, але не можуть скасовуватися іншим, центральним або регіональним органом, якщо це передбачене законом.

Для нотаток

Навчальне видання

**Боняк Валентина Олексіївна
Сердюк лілія Миколаївна
Лантух Ірина Сергіївна**

**КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО.
ЗБІРНИК ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ**

***Навчально-методичний посібник
для здобувачів вищої освіти спеціальності
262 «Правоохоронна діяльність»***

Редактор, оригінал-макет –
А.В. Самотуга

Підп. до друку 11.03.2021 р. Формат 60x84/16. Гарнітура – Times.
Друк трафаретний (RISO), цифровий. Папір офісний.
Ум.-друк. арк. 5,25. Обл.-вид арк. 5,50. Тираж 50 прим. Зам. № 01/21-нп

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49000, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, rvv_vonr@dduvs.in.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6054 від 28.02.2018